

2. Beschermingskader

5

In dit hoofdstuk wordt het beleid met betrekking tot de natuurbescherming uiteengezet.

Op 1 oktober 2005 is de (gewijzigde) "Natuurbeschermingswet 1998" in werking getreden. De Europese regelgeving in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn is nu geheel in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd: wat de soortenbescherming betreft door de Flora- en faunawet en wat de gebiedsbescherming betreft door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.

Gezien het breukvlak in de tijd en het ontbreken van nadere instandhoudingsdoelstellingen voor de meeste gebieden is ervoor gekozen om toch de Europese richtlijnen alsnog in de rapportage op te nemen. Alleen voor de Westerschelde zijn er (voorlopige) instandhoudingsdoelstellingen opgesteld en gepubliceerd (Ministerie LNV, 15 september 2005).

2.1. Europees beleid

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

De Vogelrichtlijn (richtlijn 79/409/EEG) en de Habitatrichtlijn (richtlijn 92/43/EEG) zijn beide Europese richtlijnen. Het doel van de Vogelrichtlijn is het bieden van bescherming en ontwikkelingsperspectief voor leefgebieden van zeldzame en bedreigde vogelsoorten en bescherming van alle vogelsoorten. De Habitatrichtlijn is gericht op de instandhouding van "natuurlijke habitats" en "wilde flora en fauna". De gebiedsbescherming is door middel van beide richtlijnen vastgelegd in de aanwijzing van speciale beschermingszones. Beschermingszones zijn gebieden die het meest geschikt zijn als leefgebied voor beschermde vogelsoorten en/of die van belang zijn voor de instandhouding van bepaalde natuurlijke habitats en bepaalde flora en fauna. Voor ieder project of plan in of nabij een speciale beschermingszone kunnen de bevoegde overheden, zoals de gemeente, pas toestemming geven "nadat zij op basis van een passende beoordeling de zekerheid hebben gekregen dat het project of plan de natuurlijke kenmerken en/of soorten van het betrokken gebied niet significant aantast".

De volgende gebieden zijn aangewezen:

- Markizaat: Vogelrichtlijn;
- Oosterschelde: Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Kapelse- en Yerseke Moer; Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Westerschelde: Vogel- en Habitatrichtlijn.

2.1.1. Speciale beschermingszone Vogelrichtlijn

Speciale beschermingszone Vogelrichtlijn Oosterschelde

De speciale beschermingszone Oosterschelde is als speciale beschermingszone inzake de Vogelrichtlijn aangewezen, omdat meer dan 1% van de biogeografische populatie van één soort voorkomt binnen het gebied. Drempeloverschrijdende aantallen zijn voor kluut als broedvogel en lepelaar, grauwe gans, brandgans, rotgans, bergeend, smient, pijlstaart, slobend, brilduiker, scholekster, zilverplevier, kanoet, bonte strandloper, rosse grutto, wulp, zwarte ruit, tureluur en steenloper als niet-broedvogel. Bovendien kwalificeert het Oosterscheldegebied zich als wetland vanwege het regelmatig voorkomen van meer dan 20.000 watervogels.

Bovendien is de Oosterschelde van betekenis voor de volgende soorten: kuifduiker, kleine zil-verreiger, kleine zwaan, nonnetje, visarend, slechtvalk, kluut, goudplevier en reuzenster.

Andere vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als broedgebied, overwinteringsgebied en/of rustplaats zijn: bruine kiekendief, kleine mantelmeeuw, visdief, dwergster (als broedvogels) en fuut, aalscholver, krakeend, wintertaling, middelste zaagbek, meerkoet, strandplevier, en drieteenstrandloper (als niet-broedvogels). De biotopen van deze vogels hebben de begrenzing mede bepaald.

De speciale beschermingszone Oosterschelde, waar het Markiezaatmeer onderdeel van uitmaakt, is eveneens een wetland. Het Markiezaatmeer was tot voor 1983 een onderdeel van de Oosterschelde, maar door de aanleg van het Schelde-Rijnkanaal is het momenteel een meer zonder grote doorstroming of werking van eb en vloed. Het gebied bestaat uit water, schorren en slikken, maar zal zich ontwikkelen richting een zoet moerasmilieu. De soortensamenstelling van het gebied zal in de loop van de jaren veranderen.

Vogelrichtlijngebied Yerseke en Kapelse Moer

De Yerseke en Kapelse Moer zijn aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Europese Vogelrichtlijn, vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen overwinterende kolganzen. De begrenzing heeft mede plaatsgevonden op grond van het voorkomen van rotgans en smient.

Het gebied bestaat uit open graslanden met daarin enkele poelen. Grote delen van het gebied zijn in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer en Stichting het Zeeuws Landschap.

2.1.2. Speciale beschermingszone Habitatrichtlijn

Speciale beschermingszone Habitatrichtlijn Oosterschelde (NL 1000018)

De Oosterschelde (36.725 ha) is als speciale beschermingszone inzake de Habitatrichtlijn aangewezen vanwege de aanwezigheid van de habitattypen:

- 1160: grote, ondiepe krekens en baaien;
- 1330: Atlantische schorren met kweldergrasvegetatie.

Verder is het gebied ook aangemeld vanwege het voorkomen van:

- 1310: eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met zeekraal en andere zoutminnende soorten;
- 1320: schorren met kweldergrasvegetatie.

Tevens vormt de Oosterschelde het leefgebied van de soort:

- 1340: Noordse woelmuis (prioritair);
- 1365: zeehond.

Habitatrichtlijngebied Yerseke en Kapelse Moer

De Yerseke en Kapelse Moer zijn als speciale beschermingszone betreffende de Habitatrichtlijn aangemeld, maar is nog niet aangewezen.

2.2. Nationaal beleid

2.2.1. Natuurbeschermingswet 1998

In 1998 is een nieuwe Natuurbeschermingswet totstandgekomen die zich in tegenstelling tot de oude Natuurbeschermingswet van 1967 alleen op gebiedsbescherming richt. Al snel bleek dat in deze nieuwe wet onvoldoende rekening was gehouden met de Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarom is in 2001 een wetsvoorstel tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 aan de Tweede Kamer aangeboden. De Eerste Kamer heeft op 18 januari 2005 de (gewijzigde) "Natuurbeschermingswet 1998" aangenomen. Deze wetwijziging is op 1 oktober 2005 in werking getreden.

Vanaf dit moment verdwijnen de Vogel- en Habitatrichtlijn naar de achtergrond. Deze Europese regelgeving is nu geheel in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd: wat de soortenbescherming betreft door de Flora- en faunawet en wat de gebiedsbescherming betreft door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.

De Natuurbeschermingswet 1998 houdt – in hoofdzaak – het volgende in:

- a. De minister van LNV gaat over tot aanwijzing van gebieden, zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In een aanwijzingsbesluit wordt de instandhoudingsdoelstelling bepaald. Hiertoe behoren in ieder geval de instandhouding van natuurlijke leefgebieden (Vogelrichtlijngebieden) en de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties (Habitatrichtlijngebieden).

bieden). De instandhoudingsdoelstelling kan echter ook betrekking hebben op behoud, herstel en ontwikkeling van natuurschoon of natuurwetenschappelijke waarden.

Op de voorbereiding van de aanwijzing is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Awb van toepassing. In geval van dringende noodzaak kan de minister van LNV tot voorlopige aanwijzing overgaan.

- b. Met het oog op de instandhoudingsdoelstelling stellen gedeputeerde staten voor de betrokken gebieden een beheersplan vast. In dit beheersplan wordt aangegeven welke instandhoudingsmaatregelen dienen te worden genomen. Een beheersplan geldt voor een periode van maximaal zes jaren en kan telkenmale voor een gelijk tijdvak worden verlengd. Op de voorbereiding van een beheersplan is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Awb van toepassing.
- c. Het is verboden, zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of "andere handelingen" te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben¹⁾. Van verslechtering of verstoring is – volgens de wet – in ieder geval sprake, indien het betrokken project of de betrokken handeling tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied kan leiden.
Bij algemene maatregel van bestuur kunnen projecten en handelingen worden aangewezen waarvoor de minister van LNV de bevoegde instantie is²⁾. Het verbod geldt niet voor projecten of handelingen overeenkomstig een beheersplan.
- d. Voor plannen die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit het betrokken gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben, is goedkeuring nodig van de minister van LNV dan wel – voorzover het plannen van gemeenten of waterschappen betreft – van gedeputeerde staten. Voor beheersplannen geldt het vereiste van goedkeuring niet.
- e. Voor nieuwe projecten, handelingen of plannen die (afzonderlijk of in combinatie met andere) significante gevolgen voor het betrokken gebied kunnen hebben, wordt een "passende beoordeling" gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Daarbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstelling. Een dergelijke beoordeling kan onderdeel uitmaken van een milieueffectrapportage.
Een passende beoordeling hoeft niet te worden gemaakt, indien:
 - reeds eerder een relevante, passende beoordeling is gemaakt, *en*
 - het project, de handeling of het plan wordt herhaald of voortgezet, *en*
 - een nieuwe beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten zal opleveren.
- f. Voor zowel de vergunning als de goedkeuring geldt dat deze slechts kunnen worden verleend, indien de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast. Wanneer een "passende beoordeling" is vereist, dient dit uit deze beoordeling te blijken.
- g. Voor gebieden waarin geen "prioritair type" natuurlijke habitat of een "prioritaire soort"³⁾ voorkomt, kan óók vergunning of goedkeuring worden verleend, indien:
 - er geen alternatieve oplossingen zijn, *en*
 - er voor het project, de handeling of het plan dwingende redenen zijn van groot openbaar belang, daaronder begrepen redenen van sociale of economische aard.
- h. Voor gebieden waarin wel een "prioritair type" natuurlijke habitat of een "prioritaire soort" voorkomt, kan óók vergunning of goedkeuring worden verleend, indien:
 - er geen alternatieve oplossingen zijn, *en*
 - er voor het project, de handeling of het plan redenen zijn die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of voor het milieu gunstige effecten, *of*
 - er voor het project of de handeling andere dwingende redenen zijn van groot openbaar belang en terzake advies is ingewonnen bij de Europese Commissie.

¹⁾ Volgens de EU-handleiding treedt "verslechtering" op, wanneer de door de habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer er een dalende lijn optreedt met betrekking tot de specifieke betekenis van een gebied voor de instandhouding van de habitat of de daarmee "geassocieerde typische soorten" op lange termijn. Van "verstoring" is volgens de EU-handleiding sprake, wanneer uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

²⁾ Zie Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet van 16 augustus 2005.

³⁾ Voor prioritaire typen en soorten zie bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn.

- i. Aan een vergunning of goedkeuring kan de voorwaarde worden verbonden dat compenserende maatregelen worden getroffen. Compenserende maatregelen zijn vereist, indien een vergunning of goedkeuring wordt verleend om dwingende redenen van groot openbaar belang en niet met zekerheid vaststaat dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. De maatregelen moeten dan geëffectueerd zijn, voordat de schadelijke effecten optreden, tenzij kan worden aangetoond dat dit gelet op Natura 2000 niet noodzakelijk is. Gedeputeerde staten stellen de initiatiefnemer in de gelegenheid voorstellen voor compenserende maatregelen te doen.
- j. In coördinatie van besluitvorming is voorzien. Indien naast een vergunning ingevolge de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 andere besluiten nodig zijn, zorgt het betrokken bestuursorgaan er voor dat de initiatiefnemer daarover wordt geïnformeerd. Coördinatie van besluitvorming vindt vervolgens plaats, hetzij ambtshalve, hetzij naar aanleiding van een schriftelijk verzoek van de initiatiefnemer. Als volgende stap wordt een coördinerend bestuursorgaan aangewezen.
- k. Al hetgeen hiervoor is opgemerkt, geldt ook voor gebieden waarvoor een aanwijzing door de Minister van LNV in overweging is genomen.

Vergunningverlening met betrekking tot Natura 2000-gebieden

In een brochure van LNV wordt de volgende procedure beschreven inzake de vergunningverlening met betrekking tot Natura 2000-gebieden.

Wanneer een initiatiefnemer een activiteit in of rond een Natura 2000-gebied wil uitvoeren, wordt aanbevolen dat hij contact opneemt met het bevoegd gezag, in principe Gedeputeerde Staten van de provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt. Geadviseerd wordt om eerste een oriëntatiefase met vooroverleg te houden, waarin het bevoegd gezag samen met de initiatiefnemer bepaalt of er een vergunningplicht bestaat en zo ja, welke toetsing moet worden uitgevoerd: de passende beoordeling of de verslechterings- en verstoringstoets (zie schema op bladzijde 8). Indien negatieve effecten van een project of handeling op een Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten is er sprake van vergunningplicht.

Instandhoudingsdoelstellingen Westerschelde

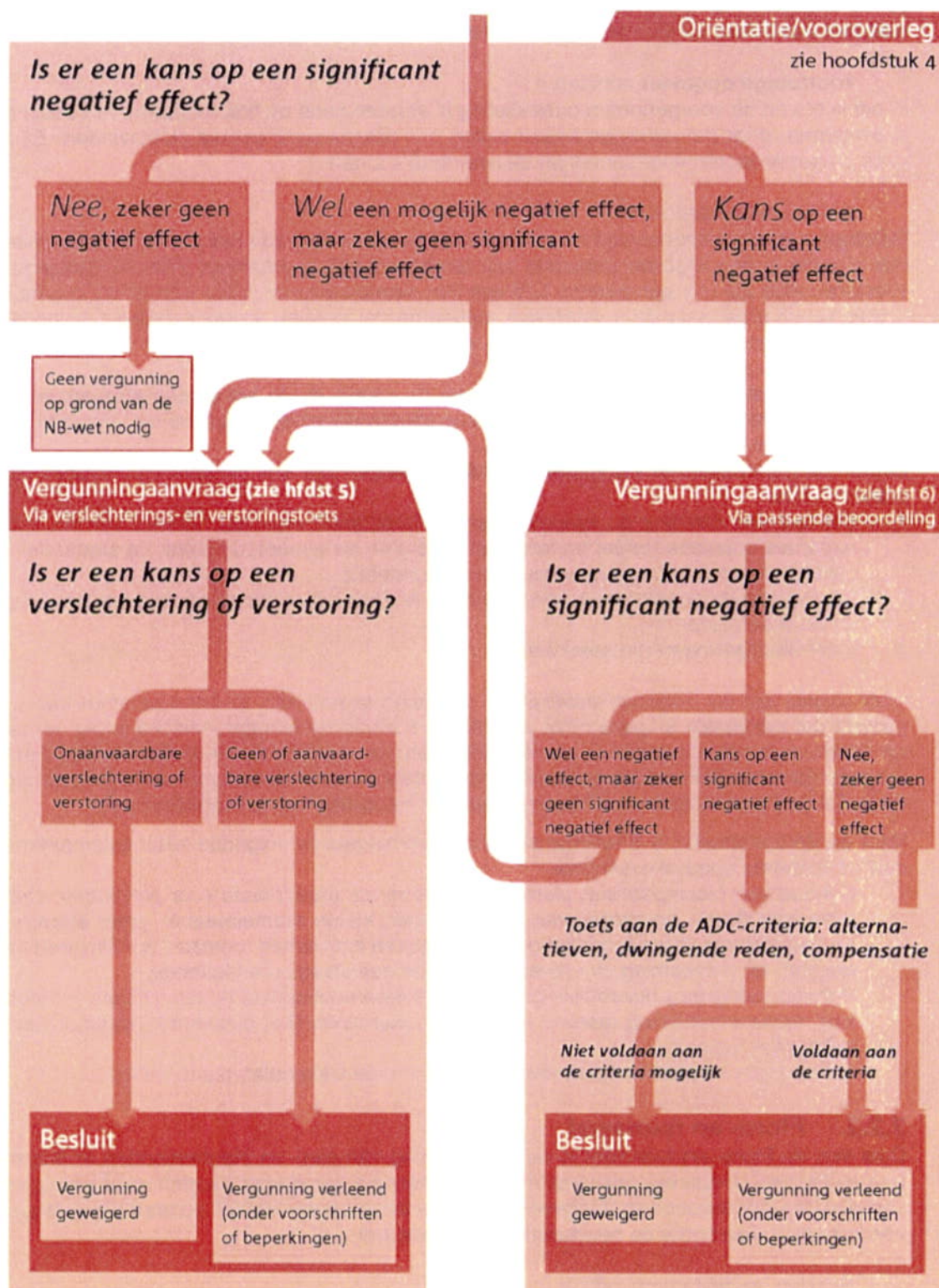
Voor de Westerschelde zijn recent de instandhoudingsdoelstellingen ingevolge de Vogel- en Habitatrichtlijn in concept door de minister van LNV gepubliceerd. Dit heeft plaatsgevonden in het rapport "Natuurprogramma Westerschelde – verantwoording realisering (minimaal) 600 hectare estuariene nieuwe natuur en de relatie met de instandhoudingsdoelstellingen Vogel- en Habitatrichtlijn" (LNV 15 september 2005). De Westerschelde is het eerste gebied in Nederland waar deze doelstellingen zijn geformuleerd. De aanwijzing betreft het gehele Westerscheldegebied, inclusief de gebieden Zwin, Kievittepolder, Verdronken Zwarte polder, Saeftinge en Zeeschelde.

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn per gebied per landschap de vier belangrijkste kernopgaven benoemd. Op basis van de hierna te behandelen opgaven voor de habitatprofielen zijn kernopgaven voor Westerschelde en Saeftinge en voor Zwin en Kievittepolder opgesteld.

Voor de Westerschelde en Saeftinge is het behouden en ontwikkelen van de natuurkwaliteit vooral gelegen in:

- de kwaliteit als estuaria-gebied (ruimte en balans laagdynamische / hoogdynamische delen)
- het voortplantingshabitat dat de permanente droge zandplaten en stranden bieden voor kustbroedvogels;
- de diversiteit van schorren en kwelders;
- de binnendijkse brakke gebieden (voor specifieke vogelfuncties en brakke ruigten).

Project of handeling

Habitattoets (uit Handleiding Natuurbeschermingswet 1998, LNV 2005)

Om de kernopgave te realiseren is, gezien vanuit de huidige situatie en het huidige beleid, voor alle vier de opgaven aanvullend beleid c.q. maatregelen noodzakelijk. Het is mogelijk op termijn de gewenste situatie te bereiken. Voor de kwaliteit van het estuaria is aangegeven dat er een sense of urgency is. Dit houdt in dat in de autonome situatie zonder aanvullend beleid het gebied met betrekking tot de kernopgave tussen nu en 10 jaar onherstelbaar verandert.

Voorlopige opgaven soorten

In het licht van de voorgenomen ontwikkeling is er geen kans op het verstoren van beschermde habitattypen, daar de werkzaamheden buiten het beschermde gebied plaatsvinden. Er is een kans op het verstoren van (sommige) beschermde soorten.

1365 Gewone zeehond

De opgave is uitbreiding van de kleine populatie en uitbreiding van het geschikte leefgebied. Het streven is een stabiele populatie van tenminste 500 exemplaren in het Deltagebied. De Westerschelde zal hier een geringe bijdrage aan moeten leveren. Voor uitbreiding van de kleine populatie zal plaatselijk de verstoring teruggedrongen moeten worden door het instellen van rustgebieden en mogelijk ook de vervuiling verminderd moeten worden.

Bij vogels wordt onderscheidt gemaakt tussen de vogels die in het gebied broeden en vogels die dit niet doen maar bijvoorbeeld voor het voedselvoorziening of tijdens de vogeltrek van het estuarium afhankelijk zijn.

Binnen de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen zijn drie clusters van doelstellingen te onderscheiden:

1. Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de lokale of regionale populatie (onder andere voor de bruine kiekendief, de kluut, de strandplevier, de bontbekplevier, de zwartkopmeeuw en de lepelaar);
2. Herstel van de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor trekvogels zoals de steenloper en de scholekster;
3. Geen doelstellingen (porseleinhoen).

Voor vogels zijn de volgende ecologische vereisten te noemen: in het algemeen kan worden gesteld dat trekvogels in grote mate afhankelijk zijn van de laagdynamische gebieden, slikken en schorren in het estuarium. Het instandhouden van de bestaande situatie wordt met name mogelijk gemaakt indien deze gebieden voldoende aanwezig zijn en verstoring zo gering mogelijk is. Dit sluit aan bij de instandhoudingdoelen in het kader van de Habitatrichtlijn.

Voor de Westerschelde & Saeftingse dijk zijn voor broedvogels de volgende habitatelementen en de daaruit volgende opgave essentieel:

- Behoud van (schelpenrijke) platen en eilanden als broedplaats voor pleviertjes, sterns en meeuwen (kluut, bontbekplevier, strandplevier, kleine mantelmeeuw, grote stern, visdief, en dwergstern). In de broedtijd geen recreatieve activiteiten toestaan en vrijwaren van begrazing, ter voorkoming van verstoring van de nestplaatsen en kolonies.
- Behoud van grazig buitendijks gebied met plas-dras situaties (kluut, visdief) in combinatie met natuurontwikkeling (aanleg van zandige (schelpenrijke) eilandjes) (strandplevier, bontbekplevier, visdief).
- Behoud van voldoende oppervlak rietruigte (bruine kiekendief, blauwborst).

2.2.2. Flora- en faunawet

Doel van de Flora- en faunawet is de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. Deze wet vervangt diverse wetten die betrekking hadden op de bescherming van dier- en plantensoorten. Ongeveer 500 soorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen, vallen onder de bescherming van deze wet.

Soorten, verbod en ontheffing

De vele te beschermen diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en enkele plantensoorten zijn te vinden op lijsten, die onderdeel uitmaken van de Flora- en faunawet.

Gezien het doel van dit onderzoek is de volgende verbodsbepaling van de Flora- en faunawet van toepassing. Op grond van de Flora- en faunawet is het verboden:

- "planten, behorende tot een inheemse plantensoort, ... op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen" (artikel 8);
- "dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen" (artikel 9);
- "dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten" (artikel 10);
- "nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren" (artikel 11).

Als er sprake zal zijn van aantasting of verstoring, is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van de Minister van LNV.

Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Per 23 februari 2005 geldt het gewijzigde *Besluit vrijstelling beschermde plant- en diersoorten* (Staatsblad 2004, 501). Dit besluit van 10 september 2004 maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten. De betreffende soorten staan vermeld in drie tabellen.

Tabel 1:- Algemene soorten: algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als deze soorten op de locatie voorkomen dan geldt daarvoor een vrijstelling van de verbodsbepaling van de Flora- en faunawet. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden, wel geldt de algemene zorgplicht⁴⁾.

Het is noodzakelijk dat de werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen worden gestart.

Tabel 2: Overige soorten: vrijstelling met gedragscode of ontheffing (lichte toets).

Deze soorten krijgen een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van een gedragscode die is goedgekeurd door de Minister van LNV. Hiervoor geldt het volgende:

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten.

Ervan uitgaande dat de initiatiefnemer ten tijde van de uitvoering nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, betekent dit dat voor deze soorten ontheffing moet worden aangevraagd. Ook hier is het noodzakelijk dat de werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen worden gestart.

Tabel 3: Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/uitgebreide toets.

Voor deze soorten dient bij ruimtelijke ontwikkelingen altijd ontheffing aangevraagd te worden indien vaste rust-, verblijfs- en voortplantingsplaatsen worden verstoord. Er geldt geen vrijstelling met gedragscode.

⁴⁾ Zorgplicht. De wet erkent de intrinsieke waarde van het in het wild levende dier. Dat betekent dat voor de wet alle dieren van onvervangbare waarde zijn en dat mensen daar niet onzorgvuldig mee mogen omspringen. Vanuit deze gedachte is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen "voldoende zorg" in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemeen fatsoenseis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten.

Ontheffing

Als geen gebruik kan worden gemaakt van de vrijstellingsregeling, dient een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden bij LNV. Het verzoek om ontheffing wordt onderworpen aan een lichte toets of een uitgebreide toets, afhankelijk van de soorten die op de planlocatie voorkomen.

Lichte toets

Voor de soorten van tabel 1 en 2 is (eventueel) de lichte toets van toepassing. Deze toets houdt in dat: de activiteiten het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen.

Uitgebreide toets

Voor deze soorten van tabel 3 en/of vogelsoorten is de uitgebreide toets van toepassing. Deze toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen;
- er geen alternatief is voor de activiteit;
- de activiteit past binnen één van de genoemde belangen;
- werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van "zorgvuldig handelen".

Uit meerdere praktijkvoorbeelden blijkt, dat het niet altijd op voorhand zeker is dat ontheffing kan worden verkregen vanwege het voorkomen van soorten van tabel 3 en om deze reden kunnen planologische procedures vertraging oplopen of zelfs het project uiteindelijk niet worden uitgevoerd.

2.3. Provinciaal beleid

2.3.1. Provinciale ecologische hoofdstructuur

Delen van de leidingenstrook zijn gelegen in de provinciale ecologische hoofdstructuur, bijvoorbeeld het Heggenreservaat bij Nisse of in natuurontwikkelingsgebieden. De betreffende kavels zijn aangeduid als: bestaande natuur, nieuwe natuur (volgens het Natuurgebiedsplan 2005, zie ook kaarbijlage).

Daarnaast zijn er diverse kavels die zijn aangewezen als agrarisch beheersgebied.

2.3.2. Ganzenopvanggebied Yerseke Moer

Beschermde gebieden

Voor veel ganzen en smienten vormt Nederland een belangrijk overwinteringsgebied. De laatste decennia heeft deze functie alleen nog maar aan belang gewonnen. Het aantal in Nederland verblijvende ganzen en smienten is aanzienlijk gestegen. Dit is vooral te danken aan de beschikbaarheid van voldoende voedsel en omvangrijke rustgebieden. Keerzijde van de groeiende aantallen ganzen is een gestage toename van de optredende schade aan landbouwgewassen. In het Beleidskader faunabeheer is overeengekomen dat de provincie 80.000 ha zal aanwijzen ten behoeve van de opvang van overwinterende ganzen en smienten. Binnen deze gebieden zullen ganzen en smienten maximale rust worden geboden en zal er voldoende voedsel beschikbaar zijn.

De Zeeuwse gebieden zijn vastgelegd in de nota Ganzenopvang in Zeeland (voorontwerp, vastgesteld in GS d.d. 22-06-2004). Volgens het beleidskader betreft het de periode van 15 september tot en met 31 maart. Aan weerszijden van het Kanaal door Zuid-Beveland ten noorden van de spoorlijn zijn de gronden aangewezen als Ganzenopvanggebied Yerseke Moer.

Het voorontwerp is echter nog niet door de provincie vastgesteld. Formeel geldt er dus geen provinciaal beleid in het kader van de Ganzenopvang.

3. Aanwezigheid van beschermde soorten

13

3.1. Beschermde bronnen

De mogelijke aanwezigheid van soorten is bepaald aan de hand van:

- literatuuronderzoek (diverse ecologische verspreidingsatlassen en internet);
- algemene kennis over het voorkomen van de Nederlandse flora en fauna;
- locatiebezoek.

3.2. Natuurloket

De vrij toegankelijke gegevens van het Natuurloket (www.natuurloket.nl) laten zien dat in de kilometerhokken van de leidingenstraat de meeste soortgroepen niet of nauwelijks zijn onderzocht. De vaatplanten zijn veelal wel goed onderzocht. Het betreft hier veelal de gegevens afkomstig uit de provinciale florakartering, waarvan de basisgegevens in 1979 zijn verzameld. Recentere flora gegevens zijn met name verzameld door de plantenwerkgroep van de KNNV-Bevelanden⁵⁾. De door de plantenwerkgroep verzamelde gegevens hebben vooral betrekking op de dijkflora.

3.3. Beschermde soorten van tabel 2 en 3 van de AMvB

Op grond van de gegevens in verspreidingsatlassen en lokale kennis is er een kans dat van de soorten die staan vermeld op tabel 2 of 3 van de AMvB in de omgeving van de leidingstrook kunnen voorkomen.

Vaatplanten

Van de op tabel 2 en 3 beschermde vaatplanten die in de omgeving van de leidingstrook voor (kunnen) komen zijn:

- wilde marjolein op de dijken. Deze soort komt veelvuldig voor op de dijktafsluitingen;
- grote keverorchis op dijken. Deze soort komt zeer sporadisch voor op de dijken in de Zak van Zuid-Beveland;
- bijenorchis met name bij kunstwerken en zanddepots.

Op grond van lokale kennis van de auteur is bekend dat de overige beschermde soorten niet voorkomen in het gangbare agrarische gebied, de dijken of te kruisen natuurgebieden.

Zoogdieren

Op grond van het rapport "Muizen en ratten in de Delta" (J.P. Bekker en K. Mostert, 2001) en de te passeren biotopen is het uitgesloten dat soorten als waterspitsmuis in de directe omgeving van de leidingstrook voorkomt. Zo ook de soorten als noordse woelmuis en veldspitsmuis. Bijzondere landgebonden zoogdieren komen derhalve niet in de directe omgeving van de leidingenstraat voor.

Vleermuizen zijn wel te verwachten met name in de omgeving van beplante dijken en erven. De gegevens over vleermuizen in het landelijk gebied van Zeeland zeer beperkt en hebben veelal betrekking op waarnemingen van vleermuizen in de dorpskernen (onder andere kerkzolders). Op grond van de beschikbare literatuur en de veldverkenning kan wel een goed beeld worden verkregen van de te verwachten soorten. Soorten die voorkomen zijn: ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis en nabij kernen zijn ook laatvlieger en gewone grootoorvleermuis te verwachten. De aantallen zullen echter gering zijn.

⁵⁾ De auteur is voorzitter van de Plantenwerkgroep van de KNNV Bevelanden en tevens Floron-coördinator van het district Zeeland.

De beplantingen (windsingels, laagstam fruitbomen, populieren op dijken) zijn jong en derhalve ongeschikt als nestgelegenheid (geen holen of makante locaties). De functie voor vleermuizen die beoordeeld moet worden betreft dus functies als foerageergebied en vliegroute.

Amfibieën

Van de amfibieën is er een kleine kans op het voorkomen van de rugstreeppad in de directe omgeving van de leidingenstrook. Op grond van de gegevens uit het archief van Herpethologische studiegroep Zeeland en het artikel Amfibieëninventarisaties in Zeeland (A. Wieland, De Boom in 1-2003) is een globaal beeld van het voorkomen van de rugstreeppad in Zeeland te schetsen. De gegevens hebben grotendeels betrekking op oude waarnemingen (jaren '80 van de vorige eeuw). Er zijn geen recente gebiedsdekkende gegevens van de rugstreeppad.

De soort komt voor in de randzone van het industriegebied Vlissingen-Oost, het bedrijventerrein Smokkelhoek en de omgeving van de kernen. In de grotere natuurgebieden als de Kapelse Moer, Yerseke Moer en het Heggenreservaat bij Nisse zijn geen rugstreeppadden gemeld. Ook bij het meerjarige onderzoek naar amfibieën in de poelen van het Heggenreservaat is de soort niet vastgesteld (J. Woets, KNNV Bevelanden, 2005). De soort is wel bij de Zwaakse Weel waargenomen.

Overige soortgroepen

In het gehele plangebied komen geen reptielen voor. Ook beschermde soorten vissen, libellen, kevers, slakken en dagvlinders is het plangebied volledig ongeschikt als leefgebied.

3.4. Broedvogels

Gegevens over broedvogels in de omgeving van het plangebied zijn beschikbaar in:

- Broedvogels van Zeeland Vergeer & van Zuylen, 1994;
- Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002;
- Kustbroedvogels in het Deltagebied 2003 en 2004. RIKZ.

In het rapport Broedvogels van Zeeland wordt een gebiedsdekkende typering gegeven van de broedvogelpopulatie in Zeeland. Hiervoor heeft veldwerk plaatsgevonden in de periode 1983 tot en met 1991. Op grond van de typering kan een goed beeld worden geschetst van de samenstelling van de broedvogels. Aan de hand van de Atlas van de Nederlandse broedvogels is goed aan te geven in welke mate het gedateerde beeld zoals vastgelegd in "Broedvogels van Zeeland" aangepast dient te worden.

Broedvogels van Zeeland

Het tracé is gelegen in gebieden die zijn getypeerd door akker- en weidevogelgemeenschappen. Dit betreft de volgende typen:

- Groenling-Spotvogeltype (gemeenschap 12): met name in de Zak van Zuid Beveland en omgeving Kapelle;
- Bergeend-Kuifeendtype (gemeenschap 16): in de Zak en Hals van Zuid-Beveland ;
- Kneu-Spotvogel-Kluuttype (gemeenschap 17): alleen ten noorden van Vlakte;
- Veldleeuweriktype (gemeenschap 18): industriegebied Vlissingen-Oost;
- Kluut-Bergeendtype (gemeenschap 19): alleen nabij de kruising van het Kanaal door Zuid-Beveland.

Voor een beschrijving van de afzonderlijke broedvogelgemeenschappen wordt verwezen naar het rapport. Van belang is dat in de vogelgemeenschappen een aantal soorten aanwezig zijn die staan vermeld op de Rode Lijst 2004 met de categorie kwetsbaar of gevoelig. Dit betreft de volgende soorten:

- patrijs;
- tureluur;
- groene specht;
- veldleeuwerik;

- gele kwikstaart;
- kneu;
- spotvogel.

Naast gewone broedvogels komen dus ook enige meer kwetsbare broedvogels in het gangbare agrarische gebied van Zeeland voor. De dichtheid van de soorten is beperkt. Geen van de soorten heeft een vaste verblijfplaats.

Kustbroedvogels in het Deltagebied

Op grond van de rapporten van het RIKZ kan worden geconcludeerd dat in de directe omgeving van het plangebied zijn geen kolonies aanwezig van kustbroedvogels. Op het industriegebied Vlissingen-Oost zijn wel kolonies aanwezig van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw. Deze zijn echter gelegen op het terrein van Thermphos, op relatief grote afstand (1 kilometer) van het plangebied. Zo ook de kolonie van kokmeeuw, strandplevier, kleine plevier bij de Kreekraksluizen: circa 1,5 kilometer van het plangebied.

3.5. Conclusie beschermde soorten

Bij de veldverkenning en de beoordeling van de werkzaamheden zal in het bijzonder aandacht moeten worden besteed aan het mogelijke voorkomen van:

- wilde marjolein;
- grote keverorchis;
- bijenorchis;
- vliegroules van vleermuizen;
- (potentieel) leefgebied van de rugstreeppad;
- broedvogels.

4.1. Relevante werkzaamheden

De voor de toetsing relevante activiteiten zijn als volgt:

- kap- en rooiwerkzaamheden;
- grondwerkzaamheden;
- overige werkzaamheden.

Kap- en rooiwerkzaamheden

Op en rondom de leidingenstrook zal ten behoeve van de aanleg van de nieuwe gasleiding waar nodig bomen en struiken worden gerooid. In een aantal gevallen gaat het ook om het rooien van fruitbomen en windsingels (nabij Krabbendijke, ten zuiden van Yerseke, nabij Vlakte, nabij 's-Gravenpolder en ten westen van Nisse).

Grondwerkzaamheden

Werkstrook

De gehanteerde werkwijze is als volgt. Er wordt een sleuf gegraven, waarbij de vrijgekomen grond langs de sleuf wordt gelegd. De buizen worden aan elkaar gelast. Vervolgens zullen gelaste buizen in de sleuf worden gehesen, waarna de sleuf weer gedicht wordt. Om de bodemstructuur te handhaven, wordt de toplaag bij graafwerkzaamheden apart gehouden en na afloop van de werkzaamheden zo goed mogelijk hersteld. De werkstrook heeft mede door de noodzakelijke transportbanen een totale breedte van circa 50 meter. Op de kaartbijlagen en figuren is de ligging van de gasleiding globaal aangegeven met een lijn ter dikte van de werkstrook.

Gestuurde boringen

Op enkele plaatsen kan gebruikgemaakt worden van bestaande kabel- en leidingenkokers of -tunnels. Ter plaatse van dijken, waterkeringen en wegen zal de leiding door middel van een boring of persing worden aangelegd.

Trein

De werkzaamheden worden als een "trein" uitgevoerd, dat wil zeggen dat er aan het "begin" wordt gestart met graven, het aanleggen van de leiding etc. en dit proces verplaatst zich geleidelijk over het tracé van de leiding. Hierdoor worden werkzaamheden continu uitgevoerd, maar in de tijd steeds op een andere plaats. De werkzaamheden voor de gestuurde boringen worden natuurlijk afzonderlijk uitgevoerd.

De te kruisen dijken en wegen worden ter voorkoming van schade beschermd door middel van rijplaten. De zware graaf- en hijsmachines die een onderdeel vormen van de "trein" passeren kwetsbare elementen altijd via de kortste route. Bij de passage van dijken wordt het steile talud afgevlakt door middel van een zandpakket tegen de dijk, zodat het talud flauwer wordt. Bij het aanbrengen en afgraven van het zand, kan de vegetatie ter plaatse beschadigd worden. Dit is ook mogelijk indien het zandlichaam een langere tijd blijft liggen. Mogelijk dient voor de passage van de "trein" bij een beplante dijk of weg ook een enkele boom gerooid te worden. De noodzakelijke vrije doorgang heeft een breedte van circa 5 meter.

Overige werkzaamheden

Na afloop van alle werkzaamheden zal de leiding in gebruik worden genomen. Ook wordt de gerooide beplanting vervangen.

5. Ecologische toetsing

19

5.1. Inleiding

Gangbaar agrarisch gebied

Het overgrote deel van het tracé is gelegen in agrarisch gebied, bestaande uit intensief gebruikte akkers, fruitboomgaarden en weiden. Ook hier is sprake van een kans op verstoring van de gangbare soorten van het agrarische gebied.

Aandachtspunten

Naast het gangbare agrarische gebied wordt per "aandachtspunt" een ecologische toets gedaan. Een aandachtspunt wordt in deze toetsing bestempeld als een locatie waar de werkzaamheden voor de gasleiding een gebied met bepaald natuurwaarde (speciale beschermingszones, Natura 2000-gebied, bestaande natuur, nieuwe natuur of beheergebied) doorsnijden of op relatief korte afstand naderen.

De aandachtspunten worden behandeld van oost naar west. Per aandachtspunt wordt het gebied beschreven, evenals de soorten (ook in de omgeving), waarna beiden worden beoordeeld. In de laatste deelparagraaf volgt een conclusie.

De ligging van de aandachtspunten is op kaarten weergegeven. Voor een totaaloverzicht is achter in het rapport een kaartbijlage gevoegd, bestaande uit twee kaartbladen.

Bijzondere soorten

De kans op het verstoren van streng beschermde soorten rugstreeppad en vleermuizen is in afzonderlijke paragrafen weergegeven.

5.2. Gangbaar agrarisch gebied

De gasleiding loopt voor het overgrote deel van het traject door intensief gebruikt agrarisch gebied. Dit bestaat uit akkers, boomgaarden en enkele graslanden.

Beschermde soorten

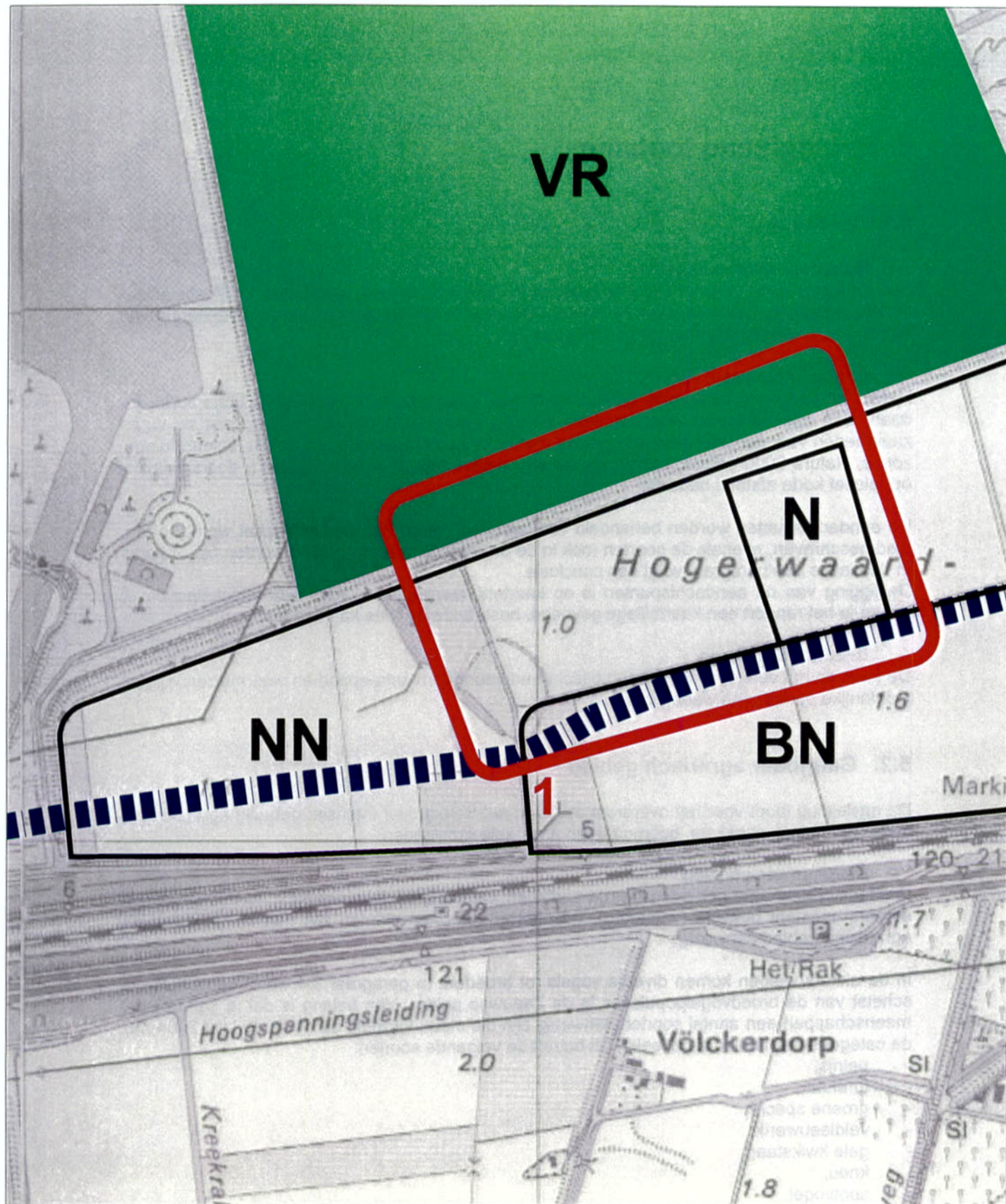
In intensief gebruikte gebieden zijn de aantallen aanwezige soorten beperkt, het gebied wordt immers constant bewerkt (verstoord). Beschermde soorten planten zijn niet in het gangbare agrarische gebied aanwezig.

In de akkers/weiden komen diverse vogels tot broeden. In paragraaf 3.4 wordt een beeld geschetst van de broedvogelpopulaties in de Zeeuwse polder. Van belang is dat in de vogelgemeenschappen een aantal soorten aanwezig zijn die staan vermeld op de Rode Lijst 2004 met de categorie kwetsbaar of gevoelig. Dit betreft de volgende soorten:

- patrijs;
- tureluur;
- groene specht;
- veldleeuwerik;
- gele kwikstaart;
- kneu;
- spotvogel.

Naast gewone broedvogels komen dus ook enige meer kwetsbare broedvogels in het gangbare agrarische gebied van Zeeland voor. De dichtheid van de soorten is beperkt. Geen van de soorten heeft een vaste verblijfplaats.

Hoewel de meeste sloten in Zeeland een brak karakter hebben, zullen bepaalde sloten de sloten zijn mogelijk van belang voor gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander. De akkers/weiden worden gebruikt door haas, diverse muizen en mol, terwijl de boomgaarden

knelpunt 1:
Hogerwaardpolder

NN = Nieuwe natuur
BN = Bestaande natuur
VR = Vogelrichtlijngebied

1:10.000

mol, bosmuis en gewone bosspitsmuis kunnen herbergen. Akkerranden en boomgaarden (windsingel) zijn bovendien geschikt voor konijn.

De meer bijzondere soorten, zoals opgenomen in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, zijn in dit deel van Zeeland niet te verwachten.

Toetsing

Beschermde soorten

De graafwerkzaamheden verstoren aanwezige soorten zoogdieren, amfibieën en broedvogels. Bovendien kunnen ze aangetast worden.

Conclusies

Zoogdieren en amfibieën (alle uit tabel 1 van de AMvB) en mogelijk broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende zoogdieren en amfibieën de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3. Aandachtspunten

5.3.1. Aandachtspunt 1: Hogerwaardpolder

In de Hogerwaardpolder liggen een kreekrestant en twee natuurontwikkelingsgebieden. De gehele polder, inclusief de gasleidingstraat is aangewezen als nieuwe natuur. De gasleiding loopt ten zuiden van de weg, parallel aan de weg. Ter plaatse van de leidingstraat is de berm extra breed en hoeft geen bestaand natuurgebied vernietigd te worden.

Beschermde gebieden

Aandachtspunt Hogerwaardpolder ligt ten minste 400 m verwijderd van het Markiezaat. Het Markiezaat is een onderdeel van het Vogelrichtlijngebied Oosterschelde.

Het voormalig schor dat aan de noordkant van de dijk is gelegen is na de afsluiting zeer sterk verruigd (vlierstruweel). Het biotoop is dus ongeschikt als leefgebied voor de kwalificerende soorten broedvogels (onder andere kluut) en niet broedvogels.

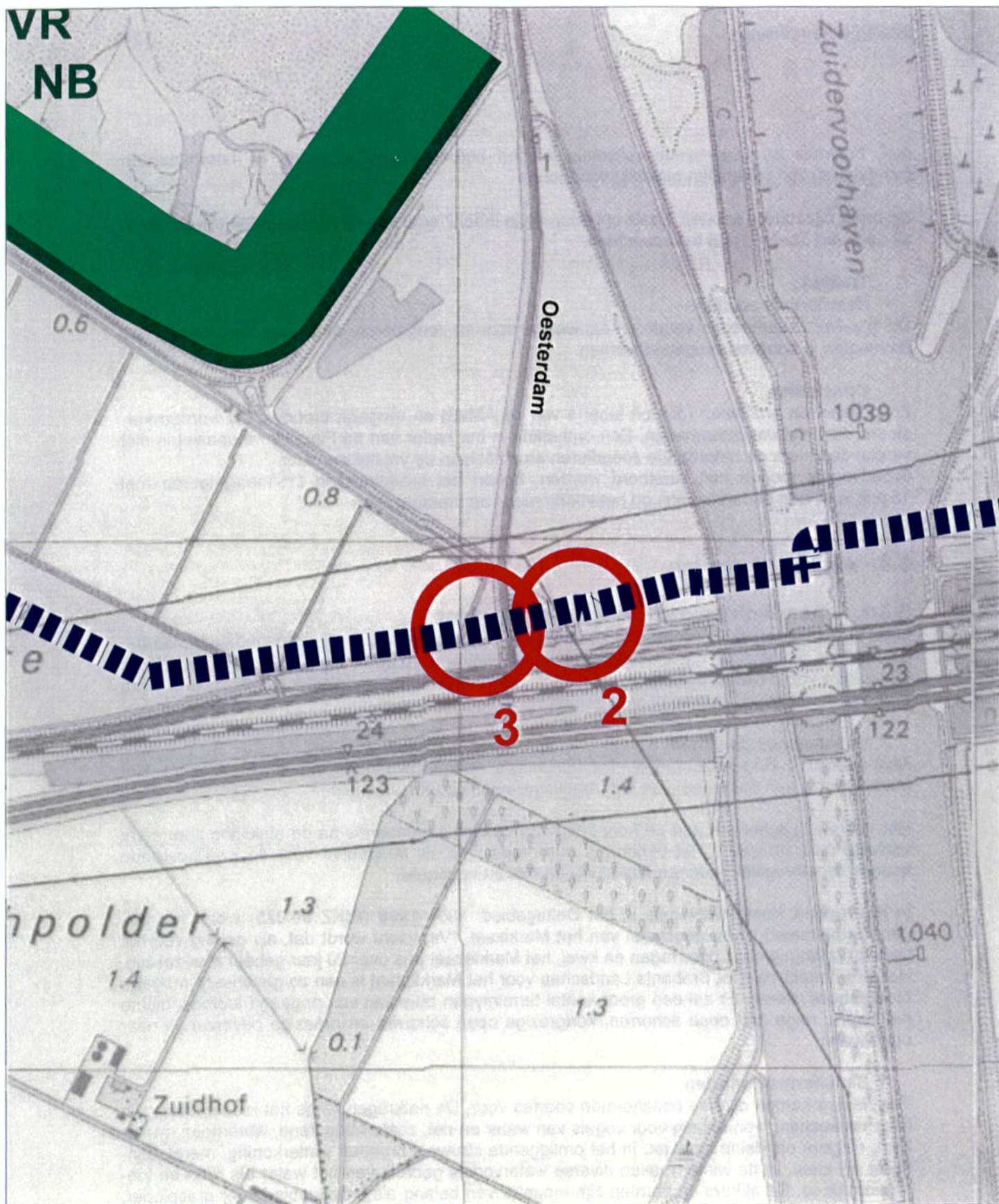
In het rapport Kustbroedvogels in het Deltagebied: 1979-1998 (RIKZ 99.025) wordt het volgende (toekomst) beeld geschetst van het Markiezaat. "Verwacht wordt dat, als gevolg van het trage ontziltingsproces door regen en kwel, het Markiezaat pas over 20 jaar geheel zoet zal zijn. Het streefbeeld van het Brabants Landschap voor het Markiezaat is een zo gevarieerd mogelijk moerasesysteem. Er zal een groot aantal terreintypen ontstaan van opgaand loofbos, dichte rietoevers, ruige half open schorren, kortgrazige open schorren en drassige oeverzones naar open water.

Beschermde soorten

Ter plaatse komen diverse beschermde soorten voor. De rietkragen langs het kreekrestant zijn naar verwachting van belang voor vogels van water en riet, zoals wilde eend, waterhoen, meerkoet, rietgors en kleine karekiet. In het omliggende struweel broeden winterkoning, merel, tuinfluiter en kneu. In de winter maken diverse watervogels gebruik van het water als rust- en foerageergebied. De akkers en bermen zijn mogelijk van belang als broedgebied voor graspieper, gele kwikstaart, veldleeuwerik, patrijs en kievit.

In verhouding tot het gangbare agrarische gebied komen hier relatief veel broedvogels voor, zowel soorten als aantallen.

Het licht brakke water is naar verwachting niet geschikt voor amfibieën. In de omgeving zijn geen waarnemingen bekend (Ravon, 2002).

knelpunt 2+3:
Oesterdam + Muraltmuurtje

De bermen en de rietkragen beiden mogelijk verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten, zoals egel, gewone bosspitsmuis, mol, wezel, aardmuis, veldmuis, dwergmuis, haas en konijn.

Toetsing

Beschermde gebieden: Markiezaat

De machinale grondwerkzaamheden zullen geen beschermd natuurgebied (Markiezaat) vernietigen. Voor de kwalificerende soorten van het Markiezaat is er, gezien de grote afstand (minimaal 400 meter) en de tussenliggende dijk, geen kans op verstoring.

Beschermde soorten

De *grondwerkzaamheden* kunnen de verblijfplaatsen van algemene soorten zoogdieren (tabel 1) aantasten en/of deze zoogdieren en de broedvogels en wintervogels verstoren, zoals vogels van water en riet en vogels van akkers en de wintergasten. Meer bijzondere soorten (tabel 2 of 3) komen in dit deelgebied niet voor. Na afloop van de werkzaamheden kunnen de vogels wederom op dezelfde manier gebruikmaken van het gebied.

Conclusie

De beschermde natuurwaarden van het Markiezaat worden niet aangetast. Zoogdieren (alle uit de tabel 1 AMvB) en broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende zoogdieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels. De directe omgeving van de locatie is rijk aan broedvogels van onder andere riet en ruigte. De kans op verstoring is derhalve groot. Indien het toch noodzakelijk is om in het broedseizoen de werkzaamheden uit te voeren dan wordt aanbevolen om het leidingentracé aan de zuidzijde visueel af te schermen van de omgeving door middel van schermen.

5.3.2. Aandachtspunt 2 en 3: rondom de Oesterdam

De gasleiding kruist het Muraltmuurtje en de plas (aandachtspunt 2) ten westen van het Bathse Spuikanaal. Van deze muurtjes is bekend dat zij regelmatig bijzondere soorten korstmossen herbergen. In de plas kunnen amfibieën een verblijfplaats hebben. Ten westen van de Oesterdam ligt een populierenbosje (aandachtspunt 3) en vervolgens een glastuinbouwgebied.

Beschermde gebieden

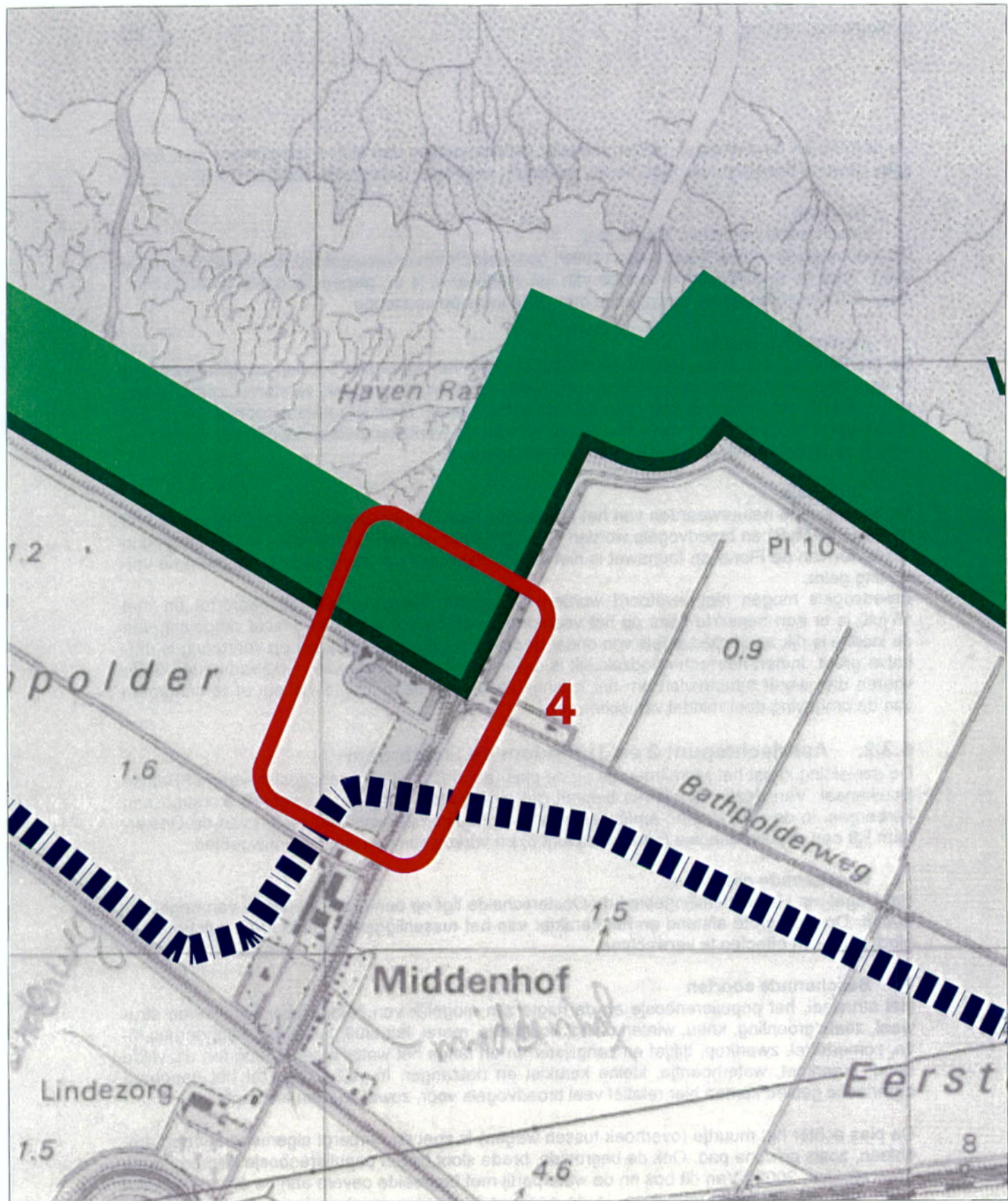
Het Vogel- en Habitatrichtlijngebied de Oosterschelde ligt op een grotere afstand van ongeveer 600 m. Door de grote afstand en het karakter van het tussenliggende gebied (glastuinbouwgebied) zijn geen effecten te verwachten.

Beschermde soorten

Het struweel, het populierenbosje en de ruigte zijn mogelijk van belang voor vogels van struweel, zoals groenling, kneu, winterkoning, koolmees, merel, houtduif, tuinfluiter, heggemus, fitis, zomertortel, zwartkop, tijtjaf en zanglijster. In en langs het water broeden soorten als wilde eend, meerkoet, waterhoentje, kleine karekiet en rietzanger. In verhouding tot het gangbare agrarische gebied komen hier relatief veel broedvogels voor, zowel soorten als aantallen.

De plas achter het muurtje (overhoek tussen wegen) is zoet en herbergt algemene soorten amfibieën, zoals gewone pad. Ook de begroeide, brede sloot bij het populierenbosje herbergt deze soort (Ravon, 2002). Van dit bos en de waterpartij met begroeide oevers aan de oostzijde is bekend dat hier amfibieën verblijven. In de paddentrek worden maatregelen genomen om verkeersslachtoffers te beperken.

Het verruigde hoekje bij het Muraltmuurtje en het populierenbosje bieden verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten: egel, mol, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, wezel, aardmuis, veldmuis, dwergmuis, bosmuis en konijn.

knelpunt 4:
Middenhof

Tijdens het veldbezoek zijn geen rozetten van Beijenorchis waargenomen. De soort is ook nog niet bekend uit deze regio. Mogelijke zijn de destijds aangebrachte zandplateaus te beperkt van omvang om een geschikt biotoop te ontwikkelen. Ervaringen elders in de Delta leren dat de Beijenorchis zich vestigt op of nabij zandplateaus of nabij dijken. Op grond van het veldbezoek kan worden gesteld dat het biotoop niet geschikt is voor deze soort.

Toetsing

Soorten

Ter plaatse van het Muraltmuurtje en de plas zal de leiding ondergronds worden geboord of geperst, vanwege de aanleg van de leiding onder de Oesterdam. Hierdoor zullen geen soorten ter plaatse worden verstoord of aangetast. De *kap- en rooiwerkzaamheden* en de *grondwerkzaamheden* (ten oosten van het Muraltmuurtje en mogelijk in het jonge bos) kunnen de verblijfplaatsen van algemene soorten zoogdieren en amfibieën (tabel 1) in de omgeving aantasten en/of verstoren.

Conclusie

De beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde worden niet aangetast. Zoogdieren, amfibieën (alle uit tabel 1 AMvB) en broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende soorten de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3.3. Aandachtspunt 4: Middenhof

Ten oosten van de buurtschap Middenhof wordt de gasleiding in de leidingstraat temidden van het nieuwe kassengebied aangelegd. De leidingenstrook is als een onbebouwde zone in het glastuinbouwgebied duidelijk waarneembaar. De passage van de dijk vindt op relatief korte afstand (circa 200 meter) van de Oosterschelde plaats.

Beschermde gebieden

Ter hoogte van de Bathpolderweg ligt de gasleiding op 200 m van Vogel- en Habitatrichtlijngebied de Oosterschelde. Bovendien is de Oosterschelde een Natuurbeschermingswetgebied.

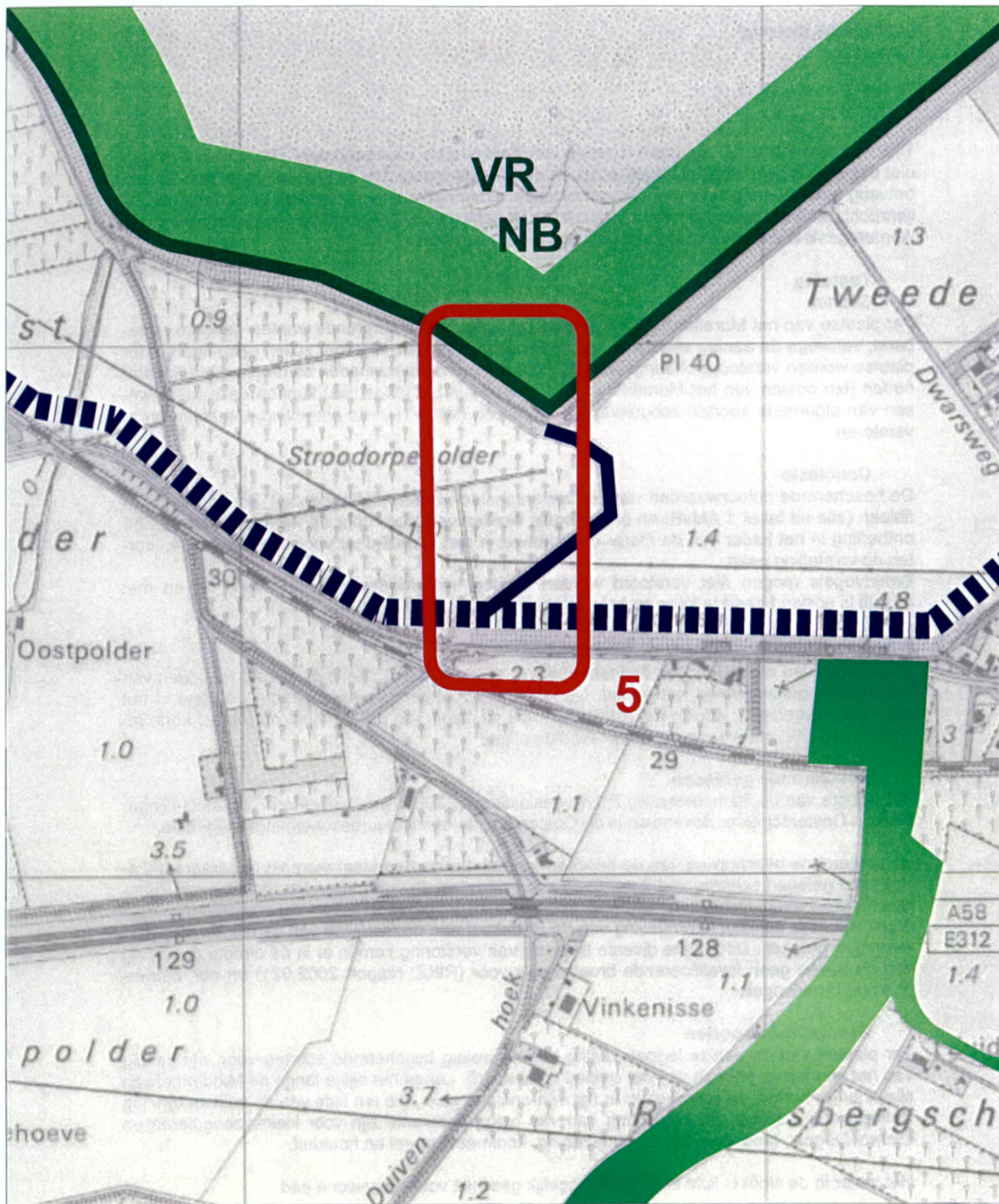
Een algemene beschrijving van de beschermde natuurwaarden staat vermeld in paragraaf 2.1. Het nabij gelegen schorgebied betreft een hoog schor en de voormalige landbouwhaven Rattekaai. Deze haven wordt nog extensief gebruikt door enige sportvissers en recreanten. Daarnaast zijn er in de directe omgeving van de Rattekaai aan de landzijde van de dijk diverse dijkwoningen gelegen. Door deze diverse bronnen van verstoring komen er in de directe omgeving van de haven geen kwalificerende broedvogels voor (RIKZ, rapport 2002.021) en ook nauwelijks niet-broedvogels.

Beschermde soorten

Ter plaatse van de aan te leggen leiding komen weinig beschermde soorten voor, als gevolg van het intensieve gebruik van het gebied (boerenerf). Langs het dijkje langs de Middenhofweg staan jonge bomen en struweel en er ligt een ondiepe sloot, die ten tijde van de veldverkenning weinig water bevatte. De beplanting kan van enige betekenis zijn voor kleine zoogdieren en struweelvogels, groenling, kneu, winterkoning, koolmees, merel en houtduif.

Het water in de sloot is licht brak en is mogelijk geschikt voor de gewone pad.

Het struweel biedt naar verwachting verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten, zoals egel, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, mol, wezel, aardmuis, veldmuis, dwergmuis, bosmuis en konijn.

knelpunt 5:
Oude Rijksweg

1:10.000

Toetsing*Beschermde gebieden: Oosterschelde*

De machinale grondwerkzaamheden zullen geen beschermd natuurgebied (Oosterschelde) vernietigen. Geen van de soorten waarvoor de Oosterschelde is aangewezen heeft een verblijfplaats binnen het gebied. De werkzaamheden zullen ook geen natuurwaarden van de Oosterschelde verstoren, aangezien de werkzaamheden plaatsvinden in een intensief gebruikte omgeving waardoor reeds sprake is van enige mate van verstoring. Bovendien zal de dijk als een geluidsbuffer werken.

Beschermde soorten

De kap- en rooiwerkzaamheden en de grondwerkzaamheden kunnen de verblijfplaatsen van algemene soorten zoogdieren en amfibieën (tabel 1) aantasten en/of deze zoogdieren, amfibieën en de broedvogels verstoren, zoals vogels van struweel en bos.

Conclusies

De beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde worden niet aangetast. Zoogdieren, amfibieën (alle uit tabel 1 AMvB) en broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende zoogdieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3.4. Aandachtspunt 5: Oude Rijksweg

De gasleiding doorsnijdt een dijk ter hoogte van de Oude Rijksweg nabij Stationsbuurt. Deze dijk is in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2005 aangegeven als beheergebied. De dijk is onbeplant. Direct ten noorden van de dijk is een groot perceel met laagstamfruitbomen gelegen.

Beschermde gebieden

De speciale beschermingszone in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn Oosterschelde liggen op een afstand van ongeveer 400 m. In de knik van de Oosterscheldedijk is een klein schor gelegen. De Bontbekplevier is op dit schor als broedvogel waargenomen (RIKZ, rapport 2002-021). Kluten broeden langs de Oosterschelde niet buitendijks maar juist in de polders.

Beschermde soorten

Het gebied bestaat uit een met gras begroeide dijk. De dijk wordt eveneens voor de beweiding van schapen gebruikt. Marjolein is tijdens het veldbezoek niet waargenomen op de dijk. Broedvogels zullen het dijkgedeelte nabij de provinciale weg, vanwege geluidshinder en beweging/verstoring, niet gebruiken als broedlocatie. In de nabijheid staan boomgaarden, waar algemene soorten vogels als houtduif en merel gebruik van kunnen maken (windsingel). De rietkragen langs de sloot zijn mogelijk van belang voor vogels van water en riet, zoals rietzanger, wilde eend, waterhoen en meerkoet.

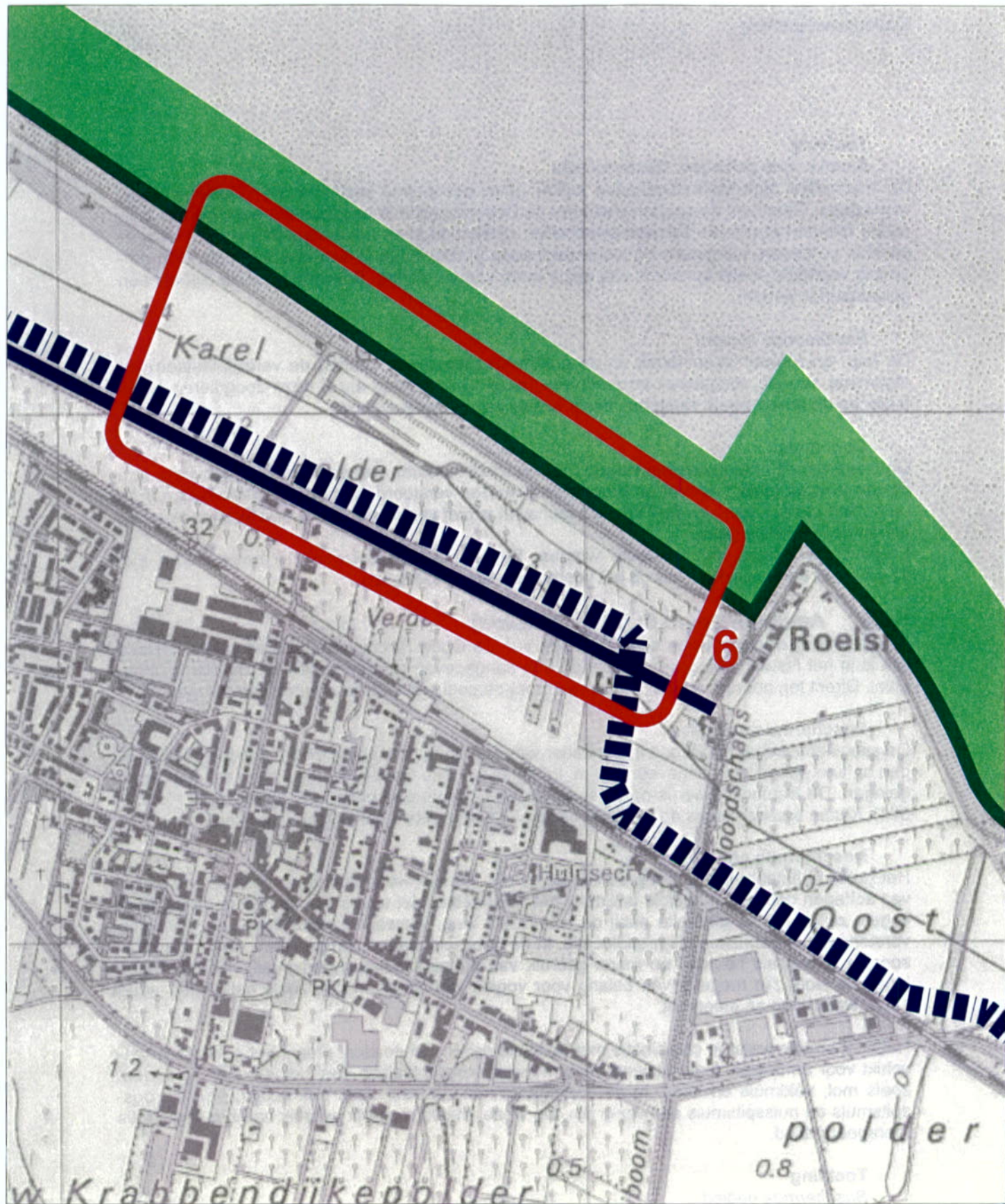
Het licht brakke water in combinatie met de steile oever van de sloot maakt het gebied niet geschikt voor amfibieën. Het grasland biedt mogelijk verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten, zoals mol, veldmuis en haas. In de boomgaard kunnen bovendien ook konijn, gewone bosspitsmuis en huisspitsmuis aanwezig zijn. De wezel maakt mogelijk gebruik van het gebied als foerageergebied.

Toetsing*Beschermde gebied*

Door de grote afstand (400 meter) de ligging nabij de provinciale weg en het karakter van het tussenliggende gebied (fruitboomgaard en zeedijk) is er geen kans op verstoring van kwalificerende natuurwaarden van de Oosterschelde.

Beschermde soorten

De dijk wordt middels een boring/persing gepasseerd. Op deze manier worden geen natuurwaarden direct aangetast. Verstoring is wel aan de orde.

knelpunt 6:
Noorddijk

1:10.000

De kap- en rooiwerkzaamheden (ter plaatse van de boomgaard) en de grondwerkzaamheden kunnen de verblijfplaatsen van algemene soorten zoogdieren (tabel 1) aantasten en/of deze zoogdieren en broedvogels verstoren, zowel op de dijk als in de sloten en omgeving.

Conclusies

De beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde worden niet aangetast. Zoogdieren (alle uit tabel 1 AMvB) en broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende zoogdieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3.5. Aandachtspunt 6: Noorddijk

De gasleiding doorsnijdt een dijk ten oosten van Krabbendijke en wordt vervolgens over circa drie kilometer evenwijdig aan de dijk aangelegd. Deze dijk is in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2001 aangegeven als beheergebied. De leiding zal worden aangelegd in een boomgaard en meer naar het westen in akkerland. Aan de noordkant van de dijk is een weg gelegen, meer westelijk is er ook aan de zuidkant van de dijk een weg.

Beschermde gebieden

Het Vogel- en Habitatrichtlijngebied de Oosterschelde ligt op ongeveer 175 m afstand van dit deel van de gasleiding. De beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde zijn beschreven in paragraaf 2.1.

Dit deel van de Oosterschelde bestaat uit slikken die bij hoogwater onder lopen. Kwalificerende broedvogels zijn dus niet te verwachten en staan ook niet vermeld in het rapport van het RIKZ (RIKZ 2002.021). Het schorgebied vervult dus een functie als foerageergebied. Op het land zijn in dit deel van de kust geen hoogwatervluchtplaatsen bekend.

Beschermde soorten

Het aandachtspunt bestaat uit een met gras begroeide dijk, die bijna parallel loopt aan de Oosterscheldedijk. De dijk wordt intensief beweide met schapen. De dijk is ongeschikt als broedgebied, vanwege het intensieve gebruik en de ligging van wegen langs de voet van de dijk. In de windsingel rond de boomgaard, zullen algemene soorten vogels als houtduif en merel broeden. De dijk biedt mogelijk verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten, zoals mol, veldmuis, wezel en konijn. In de boomgaard kunnen bovendien ook gewone bosspitsmuis en huisspitsmuis aanwezig zijn.

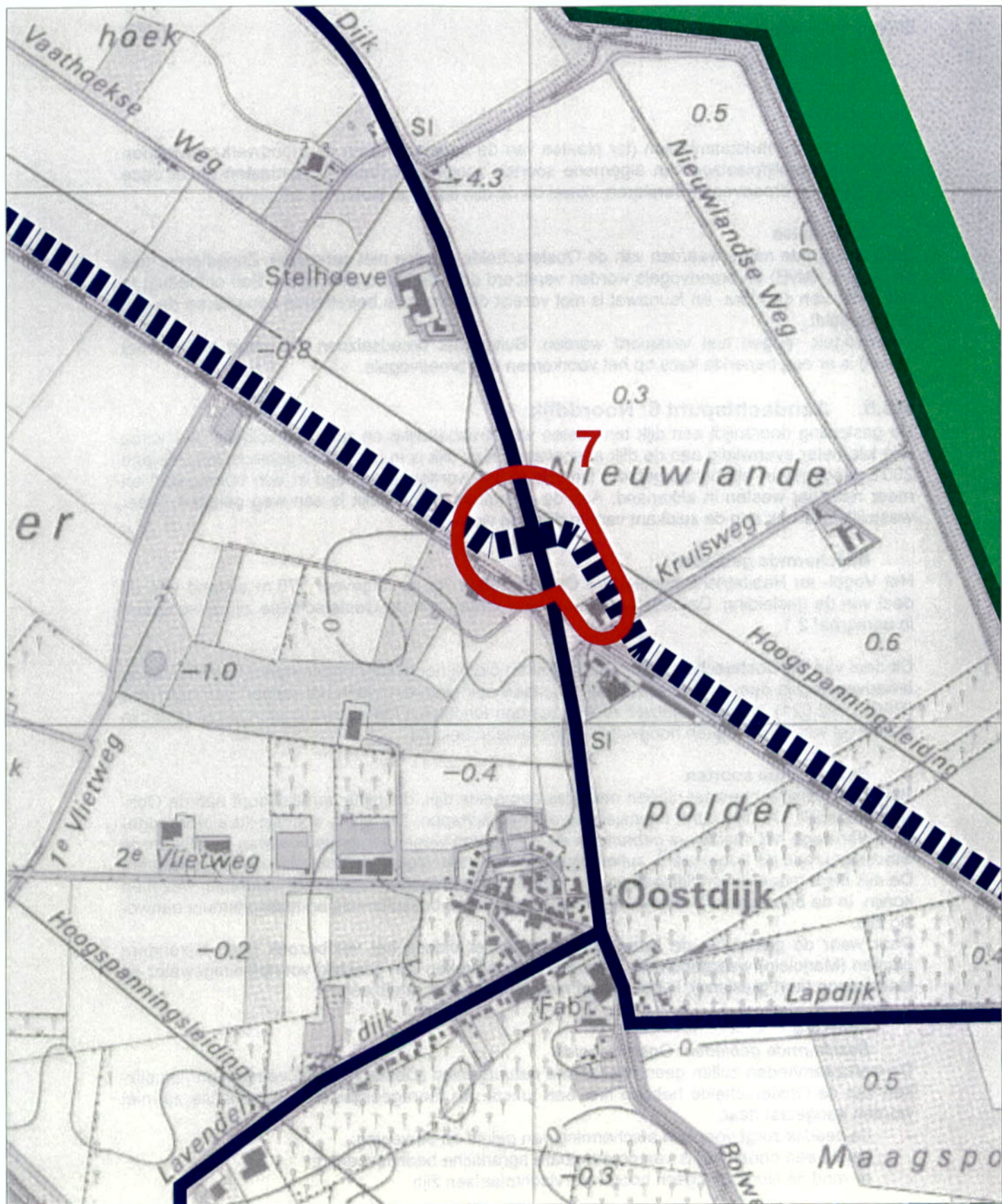
Daar waar de gasleiding de Noorddijk kruist zijn er tijdens het veldbezoek geen bijzondere planten (Marjolein) waargenomen. Vanwege het ontbreken van geschikt voortplantingswater en landbiotoop (kort grasland), is het gebied niet geschikt voor amfibieën.

Toetsing

Beschermde gebieden: Oosterschelde

De werkzaamheden zullen geen beschermd natuurgebied (Oosterschelde) vernietigen. De slikken van de Oosterschelde hebben hier een functie als foerageergebied. Deze functie zal niet worden aangetast daar:

- de zeedijk zorgt voor een afscherming van geluid en beweging;
- geluid een onderdeel is van de gangbare agrarische bedrijfsvoering;
- er rond de Noorddijk geen hoogwatervluchtplaatsen zijn.

knelpunt 7:
Koksedijk

1:10.000

Beschermde soorten

De *grondwerkzaamheden* kunnen de verblijfplaatsen van algemene soorten zoogdieren (tabel 1) aantasten en/of deze zoogdieren en de broedvogels verstoren. De dijk wordt middels een boring/persing gepasseerd. Op deze manier worden geen natuurwaarden direct aangetast. Verstoring van zoogdieren, door geluid en trilling, is wel aan de orde. Dit zal tevens het geval zijn bij de passage van de zware machines over de dijk (zandlichaam wordt aangebracht).

Conclusies

De beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde worden niet aangetast. Zoogdieren (alle uit de eerste tabel) en broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende zoogdieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3.6. Aandachtspunt 7: Koksedijk

De gasleiding doorsnijdt de Koksedijk juist ten noorden van de kern Oostdijk. Direct langs de dijk liggen graslanden. Ten zuidoosten van de Koksedijk ligt een boerderij met een kleine boomkwekerij. De gasleiding is in deze boomkwekerij geprojecteerd. De Koksedijk is in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2005 aangegeven als beheergebied. De weg op de dijk vormt de regionale verbinding van Krabbendijke naar Yerseke.

Beschermde gebieden

Het Vogel- en Habitatrichtlijngebied de Oosterschelde ligt op ongeveer 700 m afstand van dit deel van de gasleiding. De Oosterschelde bestaat hier volledig uit slikken die bij vloed onder water staan. Het gebied heeft dus alleen een functie als foerageergebied. Er zijn geen hoog-watervluchtplaatsen in de directe omgeving van de Koksedijk.

Beschermde soorten

Het gebied bestaat uit een grazige dijk, een boomkwekerij en aangrenzende agrarische percelen. De dijk wordt beweide met schapen, gevoerd met uien. Hierdoor is het zeker dat marjolen niet op het dijke perceel voorkomt.

Voor vogels is de dijk ook ongeschikt als broedplek. De graslanden en akkers herbergen mogelijk soorten als graspieper en Kievit. De patrijs is tijdens het veldbezoek in de omgeving waargenomen. In het beplantingsvak met jonge bomen biedt mogelijk broedplaatsen aan winterkoning, tuinfluiter, heggemus, fitis, merel en koolmees.

In het grasland is een kleine (veedrink-)poel gelegen, die mogelijk een verblijfplaats biedt aan de gewone pad.

Het grasland biedt mogelijk verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten, zoals mol, veldmuis, konijn en haas. Van de mol zijn tijdens het veldbezoek sporen aangetroffen. In het beplantingsvak kunnen bovendien ook gewone bosspitsmuis en huisspitsmuis aanwezig zijn. De akker is mogelijk geschikt voor mol, veldmuis en haas.

Toetsing

Beschermde gebieden

Een beïnvloeding van de beschermde natuurwaarden is gezien de afstand en de aanwezige natuurwaarden niet aan de orde.

Beschermde soorten

De *kap- en rooiwerkzaamheden* (ter plaatse van de boomkwekerij) en de *grondwerkzaamheden* kunnen de verblijfplaatsen van algemene soorten zoogdieren (tabel 1) aantasten en/of deze zoogdieren en de broedvogels verstoren.

De dijk wordt middels een boring/persing gepasseerd. Op deze manier worden geen natuurwaarden direct aangetast. Verstoring is wel aan de orde.

Conclusies

De beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde worden niet aangetast. Zoogdieren (alle van tabel 1 AMvB) en broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt. Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3.7. Aandachtspunt 8: Olzendedijk

De gasleiding doorsnijdt de Olzendedijk ten westen van de Olzendepolder. Deze dijk is in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2001 aangegeven als beheergebied.

Beschermde soorten

Het gebied bestaat uit een hoge dijk met een doorgaande weg. Naar verwachting maken vogels geen gebruik van de dijk als verblijfgebied (broeden), aangezien de dijk te steil is, wordt beweide met schapen en druk bereden wordt door verkeer naar en van Yerseke. Op de dijk is geen marjolein waargenomen. De bomen op de dijk bieden een broedplaats aan boombroeders als zwarte kraai en houtduif. De bomen op de dijk zijn relatief jong en er zijn geen holtes aanwezig. Aan de zuidzijde ligt een boomgaard, ten noorden bestaat het gebied uit intensief gebruikte akker. In het gebied zijn geen geschikte voortplantingswateren aanwezig, zodat amfibieën naar verwachting geen verblijfplaats hebben. De dijk biedt verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten, zoals mol en veldmuis. Van de mol zijn sporen aangetroffen tijdens het veldbezoek. In de boomgaard kunnen bovendien ook gewone bosspitsmuis en huisspitsmuis aanwezig zijn. De wezel maakt mogelijk gebruik van het gebied als foerageergebied.

Toetsing

Beschermde soorten

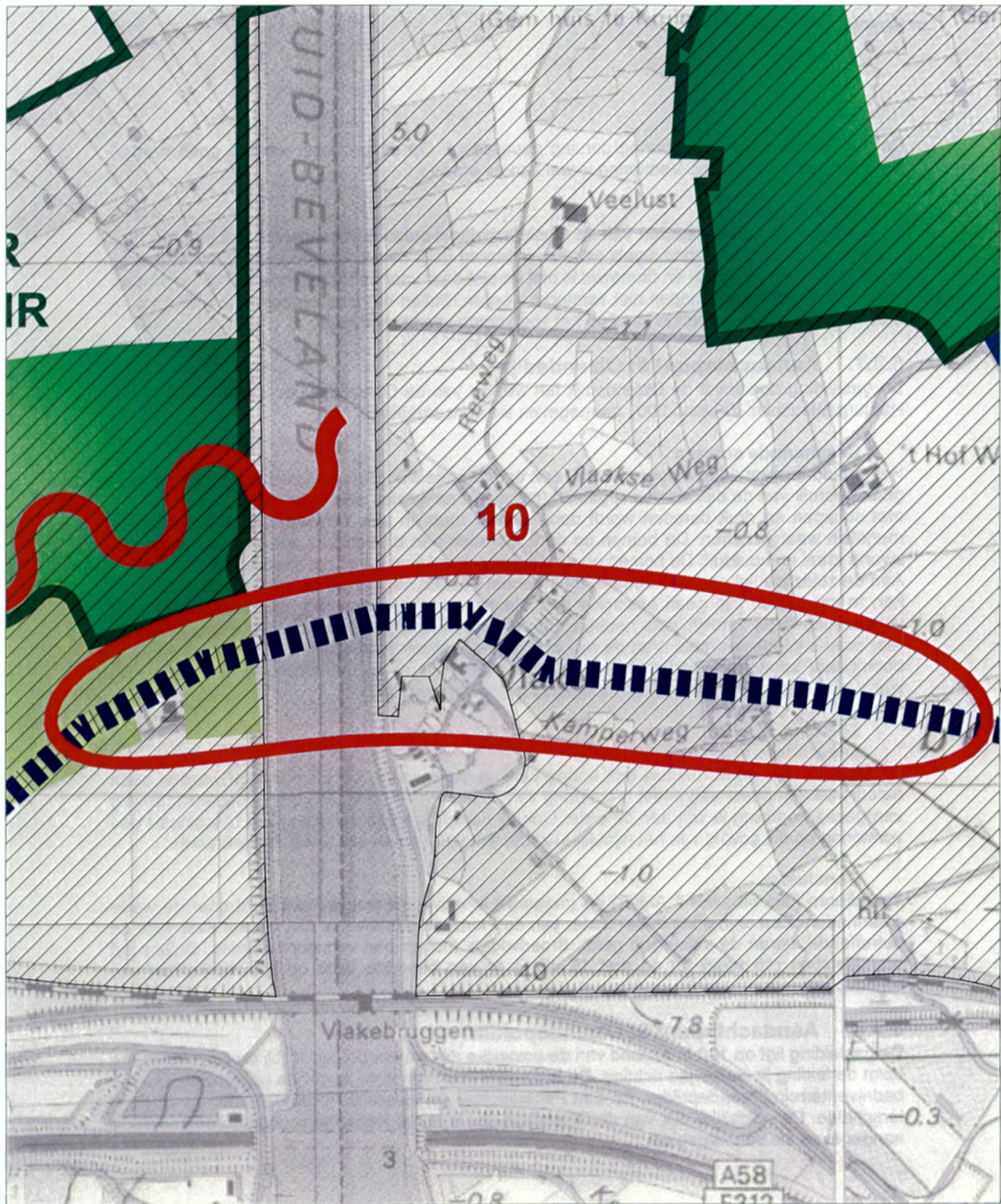
De Olzende dijk wordt middels een boring/persing gepasseerd. Op deze manier worden geen natuurwaarden direct aangetast. Verstoring van zoogdieren en (mogelijk) broedvogels als gevolg van geluid en trilling is wel aan de orde. Ook bij de dijkpassage van de zware machines treedt verstoring op als gevolg van het (tijdelijke) zandpakket dat op de dijk wordt aangebracht.

Conclusies

Zoogdieren (alle uit tabel 1 AMvB) en (mogelijk) broedvogels worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt. Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3.8. Aandachtspunt 9: Olzendepolder

De gasleiding ligt op 100 m afstand van de oostelijke dijk van de polder. Nabij de Oosterschelde buigt de leiding in westelijke richting. De leidingenstrook vormt de zuidelijke begrenzing van het bedrijventerrein Olzendepolder. De Sint Pieterspolder ligt tussen de Olzendepolder en de Oosterschelde. De oostelijke dijk van de Olzendepolder is in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2001 aangegeven als beheergebied.

knelpunt 10:
Ganzen opvanggebied

 ganzen opvanggebied

1:10.000

Beschermde gebieden

Het Vogel- en Habitatrichtlijngebied de Oosterschelde ligt op het meest nabije punt op ongeveer 150 m afstand van dit deel van de gasleiding. De beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde zijn beschreven in paragraaf 2.1. De Oosterschelde bestaat hier uit slikken die bij vloed volledig onder water staan. Hierdoor heeft het gebied alleen een functie als foerageergebied en niet als broedgebied. In de Olzendepolder zijn geen hoogwatervluchtplaatsen aanwezig.

Toetsing

Beschermde gebieden: Oosterschelde

De werkzaamheden zullen geen beschermd natuurgebied (Oosterschelde) vernietigen. De slikken van de Oosterschelde hebben hier een functie als foerageergebied. Deze functie zal niet worden aangetast door:

- de zeedijk zorgt voor een afscherming van geluid en beweging;
- geluid een onderdeel is van de gangbare agrarische bedrijfsvoering en het bedrijventerrein van de Olzendepolder;
- er in de Olzendepolder geen hoogwatervluchtplaatsen zijn.

Conclusies

Er vindt geen beïnvloeding plaats van de beschermde natuurwaarden van de Oosterschelde.

5.3.9. Aandachtspunt 10: Ganzenopvanggebied en Natura 2000 - gebied Yerseke Moer

Beschermde gebied

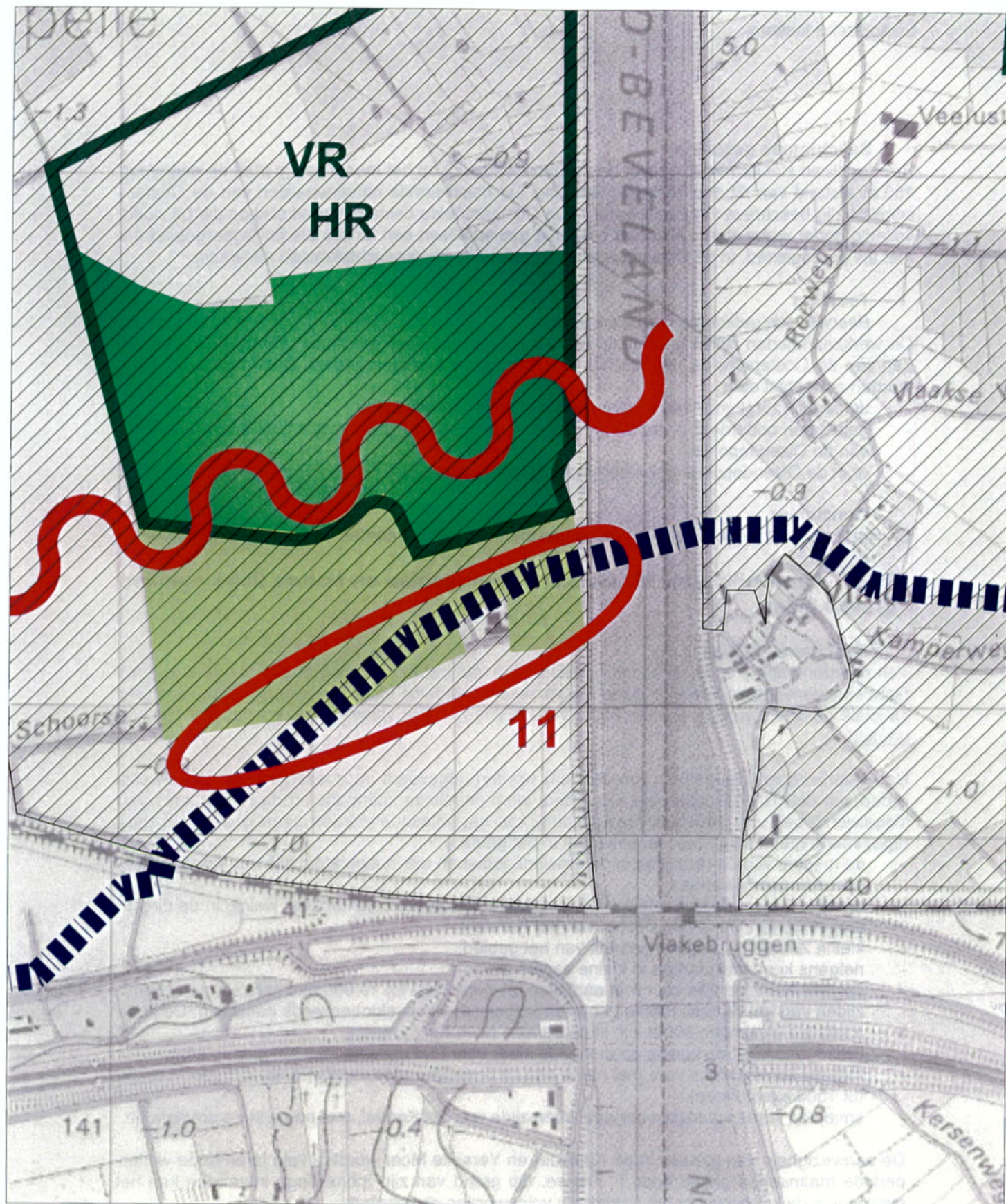
Ten noorden van de spoorlijn zijn aan weerszijden van het Kanaal de gronden aangewezen als Ganzenopvanggebied Yerseke Moer. De Yerseke en Kapelse Moer zijn tevens aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van kolganzen.

De wintertellingen van ganzen (en eenden) worden uitgevoerd door leden van de Vogelwerkgroep van de KNNV Bevelanden. Op grond van mondelinge informatie en de rapportages van Vogelwerkgroep van de KNNV Bevelanden) kan het volgende worden gemeld over het (huidige) voorkomen van ganzen en smienten in het gebied.

- de meeste vogels verblijven in de graslandgebieden die in eigendom zijn van de natuurbeschermingsorganisaties;
- op akkers met voedselresten wordt frequent gevoerd, echter zeer weinig in de directe omgeving van Vlakte (ten oosten van het Kanaal);
- kleine zwaan maakt geen gebruik van het gebied;
- rietgans komt niet jaarlijks in kleine aantallen voor;
- kolgans komt jaarlijks voor met aantallen tot circa 2500 tot 10.000 exemplaren, aan weerszijden van het Kanaal. Kleine aantallen kolganzen zijn in oktober reeds aanwezig. De hoge aantallen (meer dan 3000) zijn in de periode november - maart;
- brandgans komt de laatste jaren steeds meer voor met maxima tot 3300 exemplaren;
- rotgans komt jaarlijks voor met name aan de oostelijke zijde van het Kanaal (maximaal 700 tot 1000 exemplaren).
- smienten komen jaarlijks voor aan weerszijde van het Kanaal, met name in de graslanden.

De aanwezigheid van ganzen in de Kapelse- en Yerseke Moer wordt al vele jaren in de winterperiode maandelijks geteld door T. Franse. Op grond van zijn mondelinge informatie kan het gedrag van de kolganzen in het gebied als volgt worden samengevat:

- aan de zuidelijke kant foerageren geregeld kolganzen soms zelfs grote aantallen, die een onderdeel zijn van de winterpopulatie van de Moer;
- er zijn ook jaren dat ze daar helemaal niet komen;
- loof op het land is aantrekkelijk voor kolganzen;
- in september en oktober is het aantal kolganzen in de Moer veelal beperkt.

knelpunt 11:
Kapelse Moer

 ganzen opvanggebied

1:10.000

- nu de jacht in het gebied is gesloten en ze niet meer worden verjaagd gaan de ganzen zich waarschijnlijk anders gedragen. Hoe is nog onduidelijk.

Toetsing

Beschermde gebieden

De werkzaamheden als het aanleggen van de leiding en het boren van de leiding onder het Kanaal kunnen leiden tot verstoring van de rust in het ganzenopvanggebied. De verstoringafstanden ten gevolge van geluid en beweging zullen afhankelijk van de soort 300 tot 600 meter bedragen. Gezien het voorkomen van de soorten en de landschappelijke situatie is de kans op verstoring is het grootst in het gebied ten westen van het Kanaal en ten zuiden van 't Hof Wijd Ee (grootschalig open akkerbouwgebied). De kans op verstoring is het grootst in de periode december-maart. In de maanden september en oktober is de kans beperkt daar er dan veelal een beperkt aantal kolganzen in de Moer aanwezig is.

Er is een (kleine) kans op het verstoring van kolganzen die zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn.

Conclusies

De beschermende werking van de Vogelrichtlijn is overgenomen door de Natuurbeschermingswet 1998. Er is een geringe kans op verstoring dus is een vergunning noodzakelijk. De kans op verstoring kan worden beperkt door:

- de werkzaamheden niet in de periode november tot en met maart uit te voeren;
- geen loof op de akkerbouwpercelen in de directe omgeving van het traject (circa 400 meter aan weerszijden) in de maanden september en oktober;
- indien er gewerkt wordt in de maanden september en oktober is het te overwegen om de boorlocatie in noordelijke richting af te schermen (geluid en beweging), bijvoorbeeld door een rij containers.

Het indienen van een vergunningaanvraag is pas zinvol als bekend is op welke wijze en tijdstip de werkzaamheden worden uitgevoerd.

5.3.10. Aandachtspunt 11: Nieuwe natuur Kapelse Moer

Ten noorden van de Schoorse Brede Weg ligt de gasleiding dicht bij de Kapelse Moer. De gasleiding is gesitueerd in percelen die in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2001 zijn aangegeven als "nieuwe natuur". Dit betekent dat deze percelen, indien ze verworven kunnen worden, zullen worden ingericht ten behoeve van het natuurontwikkeling en natuurbeheer.

Beschermde gebieden

Vogelrichtlijngebied Yerseke en Kapelse Moer

De Yerseke en Kapelse Moer is aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Een beschrijving van de beschermde natuurwaarden is weergegeven in paragraaf 2.1. Een nadere beschrijving van het voorkomen van ganzen is opgenomen in paragraaf 5.2.9. Het gebied is tevens van belang als broedgebied voor weidevogels. Naar Zeeuwse begrippen gaat het om een van de beste weidevogelgebieden. Deze liggen echter op enige afstand van de leidingenstraat (circa 150 meter).

Beschermde soorten

Het gebied voor nieuwe natuur bestaat uit een schapenwei tussen de Kapelse Moer en een boerderij. De weide wordt zeer intensief beweide (bijvoorbeeld met uien) en is derhalve ongeschikt voor vogels als broedgebied. Rondom de boerderij hebben mogelijk algemene soorten van tuin en erf een broedplaats, zoals groenling, merel, zwarte kraai, houtduif, fazant en ringmus.

In het gebied zijn geschikte voortplantingswateren voor amfibieën zeer beperkt en is het oppervlaktewater veelal brak. In de graslanden van de Kapelse Moer zijn veedrinkpoelen aanwezig die geschikt zijn als voortplantingslocatie voor de gewone pad en watersalamander. Deze dieren kunnen op en rond het erf een overwinteringslocatie hebben. De weide biedt verblijfplaatsen aan kleine zoogdiersoorten, zoals mol en veldmuis. Haas en mol kunnen voorkomen in de akker ten westen van de boerderij.

Toetsing

Beschermde gebieden: Speciale beschermingszone Vogelrichtlijn Kapelse Moer

De werkzaamheden voor de aanleg van de gasleiding zal het Vogelrichtlijngebied niet direct aantasten of delen ervan vernietigen. Het gebied is aangewezen vanwege het voorkomen van de kolgans. Deze soort maakt van het gebied gebruik in de winter.

De werkzaamheden vinden plaats op ongeveer 100 à 150 m afstand van de speciale beschermingszone. Er is derhalve alleen maar sprake van een toetsing van de externe werking.

In beginsel bestaan de mogelijke effecten op het Vogelrichtlijngebied Yerseke Moer uit verstoring door geluid (graven, machines) en beweging. De soort waarvoor het gebied is aangewezen (de kolgans) maakt gebruik van het beschermde natuurgebied in de winter. Indien de werkzaamheden plaatsvinden buiten het winterseizoen is verstoring uitgesloten (zie ook paragraaf 4.2.10).

Beschermde gebieden: Nieuwe natuur nabij de Kapelse Moer

De werkzaamheden zullen delen van het gebied dat in de toekomst natuur zal worden (gelegen ten zuiden van de Kapelse Moer) tijdelijk verstoren. Dit gebied is momenteel in gebruik als schapenwei of akkerland. Gebiedsbescherming is hier niet aan de orde.

Beschermde soorten

De *grondwerkzaamheden* zullen de verblijfplaatsen van zoogdieren aantasten. Het betreft algemene soorten (tabel 1). Bovendien kunnen broedvogels en zoogdieren worden verstoord door de werkzaamheden (boren en grondwerkzaamheden). Verstoring door geluid kan plaatsvinden tijdens de graafwerkzaamheden en of de boring onder het kanaal door Zuid-Beveland. Het landschap aan de westzijde van het Kanaal (Kapelse Moer) is zeer open. Aan de oostzijde van het Kanaal is er als gevolg van de buurtschap Vlakte enige verspreid liggende bebouwing sprake van een meer besloten landschap. De kans op verstoring van vogels kan worden beperkt door de boring vanaf de oostelijke zijde van het kanaal te doen plaatsvinden.

Conclusies

Zoogdieren en mogelijk amfibieën (alle uit tabel 1 AMvB) worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

De directe omgeving van de locatie is aan de noordzijde rijk aan broedvogels van open graslanden. De kans op verstoring is derhalve groot. Indien het toch noodzakelijk is om in het broedseizoen de werkzaamheden uit te voeren dan wordt aanbevolen om het leidingentracé aan de zuidzijde visueel af te schermen van de omgeving door middel van schermen.

5.3.11. Aandachtspunt 12: 's-Gravenpolderse Oudedijk

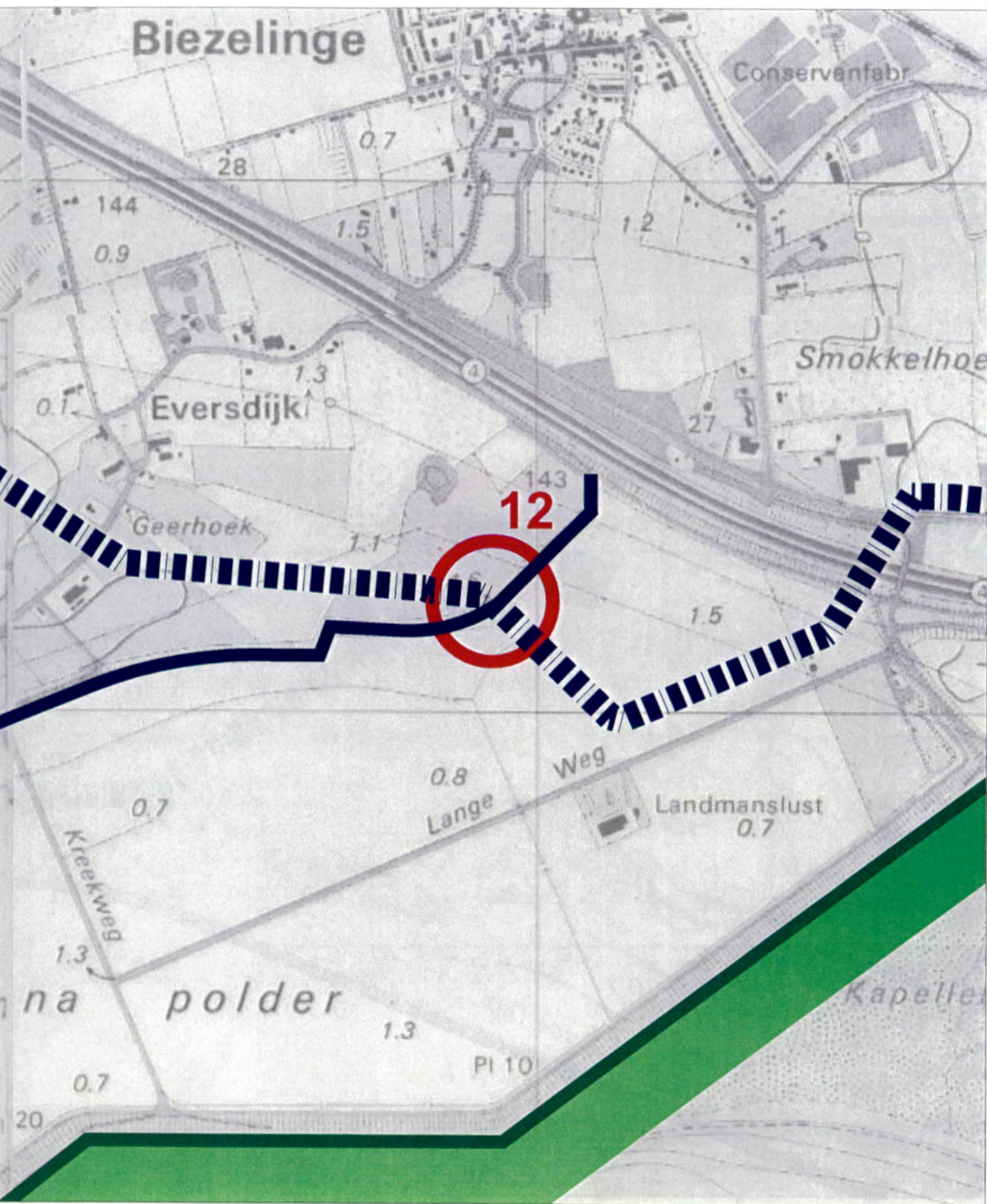
De gasleiding doorsnijdt de 's-Gravenpolderse Oudedijk ten zuiden van Eversdijk. Deze dijk is in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2001 aangegeven als bestaand natuurgebied. Tevens ligt de Westerschelde nabij de locatie.

Beschermde gebieden

Het Vogelrichtlijngebied Westerschelde ligt op ten minste 800 m van het gebied. Vanwege deze grote afstand is er geen kans op het verstoren van de beschermde natuurwaarden.

Beschermde soorten

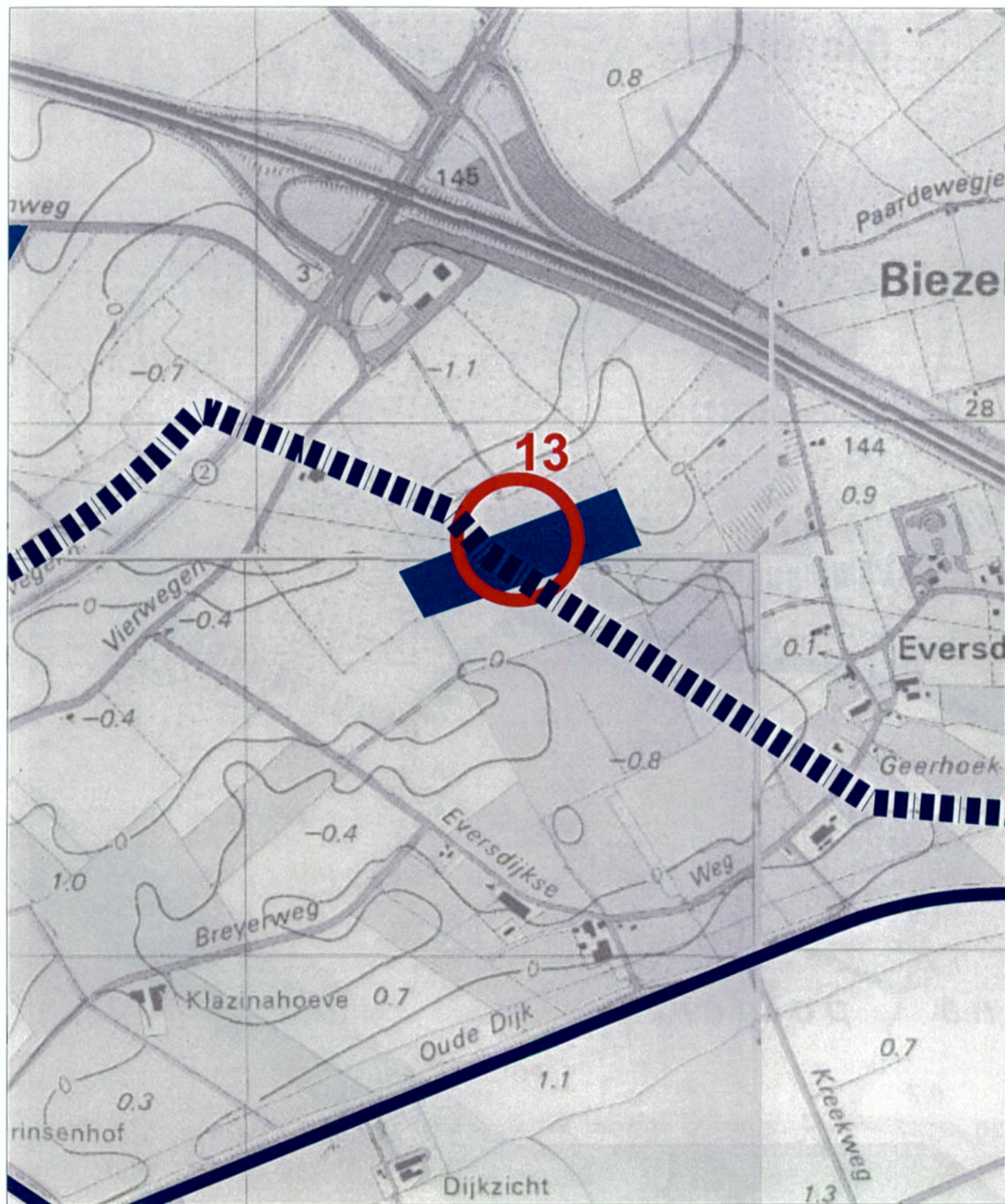
Het gebied bestaat uit een hoge dijk met een doorgaande weg. Tijdens het veldbezoek zijn geen bijzondere soorten planten waargenomen. Naar verwachting maken vogels beperkt gebruik van de dijk als verblijfgebied (om te broeden). Mogelijk maken soorten als graspieper gebruik van de hoge kruidachtige vegetatie. Aan de noordzijde ligt een jonge laagstamboomgaard, ten zuiden bestaat het gebied uit intensief gebruikte akker.

knelpunt 12:
s-Gravenpolderse Oudedijk

1:10.000

knelpunt 13:
Grasland Eversdijk

↑
1:10.000

Langs de dijk lopen sloten, die mogelijk van belang zijn voor de gewone pad. De dijk biedt verblijfplaats aan kleine zoogdiersoorten, zoals bosspitsmuis, huisspitsmuis, dwergmuis, mol en veldmuis. In het gebied zijn de bomen te jong (geen holten), gebouwen ontbreken, zodat het plangebied geen verblijfplaatsen heeft voor vleermuizen.

Toetsing

Beschermde soorten

De dijk wordt gepasseerd door middel van een boring of persing, zodat er een kans is op aantasting en verstoring van de beschermde soorten.

Conclusies

Zoogdieren en mogelijk amfibieën (alle uit de eerste tabel) worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.3.12. Aandachtspunt 13: Grasland Eversdijk

Het grasland Eversdijk ligt ten westen van Eversdijk en betreft een beheergebied, zoals aangegeven in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2001. Het grasland wordt aan de west-, oost- en noordzijde begrensd door boomgaarden, terwijl het gebied ten zuiden als akker in gebruik is. Het grasland wordt gebruikt als schapenwei en is redelijk nat.

Beschermde soorten

Er zijn in het gras geen beschermde soorten planten waargenomen. Het gebied is geschikt als broedgebied voor diverse soorten weidevogels zoals, graspieper, scholekster, Kievit en mogelijk patrijs. In de (windsingel rond de) boomgaard hebben soorten als houtduif, zwarte kraai en fazant mogelijk een verblijfplaats.

Doordat het gebied relatief nat is, is het naar verwachting geschikt voor algemene soorten amfibieën, zoals gewone pad, groene kikker en bruine kikker. Het grasland en de omringende boomgaarden zijn naar verwachting van betekenis voor kleine zoogdiersoorten als egel, gewone bosspitsmuis, mol, bunzing, aardmuis, veldmuis, haas en konijn. De haas zal met name van de akkers gebruikmaken.

Toetsing

Beschermde soorten

De grondwerkzaamheden zullen het beheergebied tijdelijk aantasten door de vegetatie te vernietigen. Na afloop wordt het gebied echter weer hersteld, de negatieve effecten zijn slechts van tijdelijke aard.

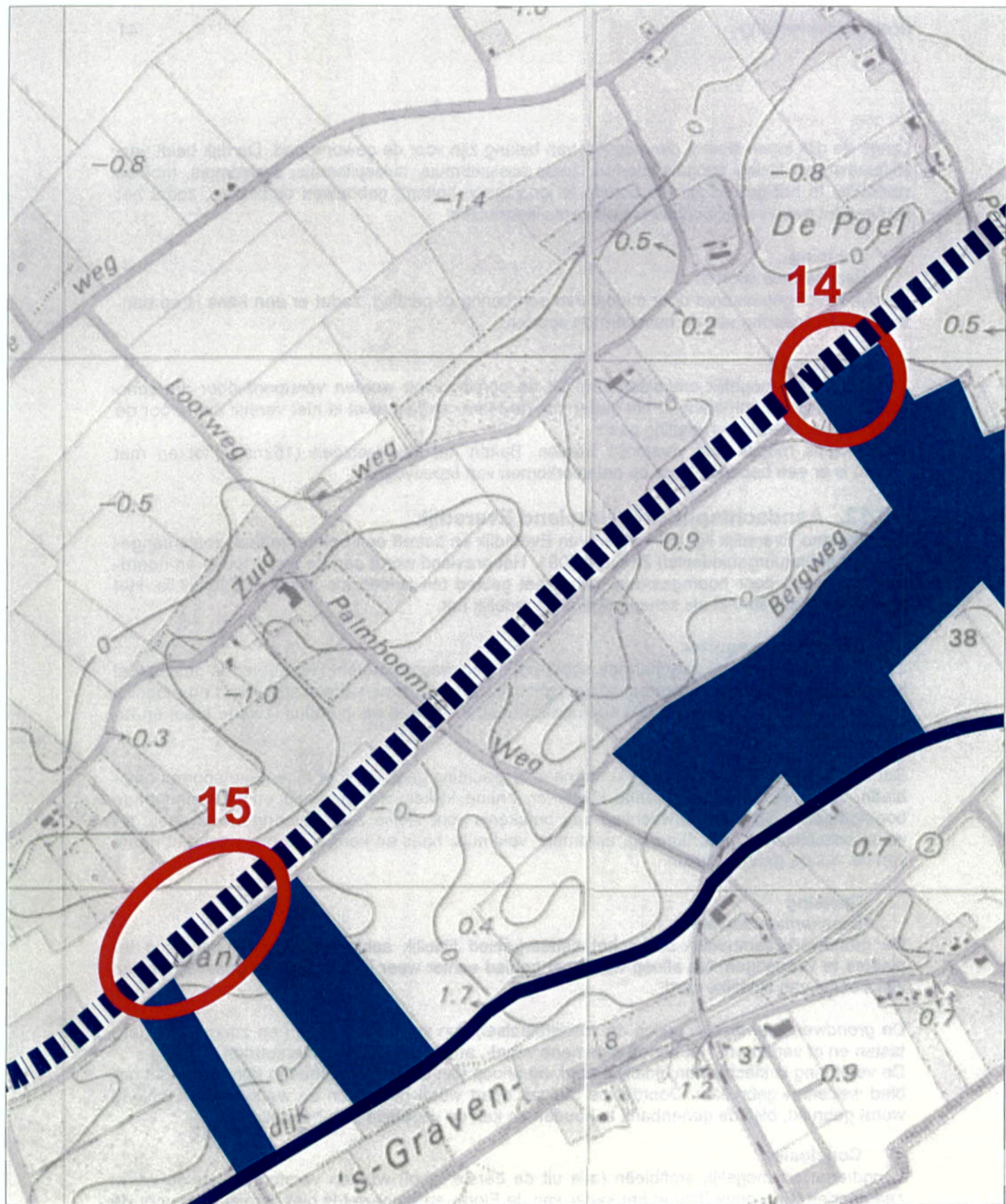
De *grondwerkzaamheden* zullen de verblijfplaatsen van vogels, amfibieën en zoogdieren aantasten en of verstoren. Het betreft algemene vogel-, amfibieën- en zoogdiersoorten.

De verstoring is slechts van tijdelijke aard, na afloop van de werkzaamheden kunnen zij het gebied wederom gebruiken. Doordat de top laag apart wordt gehouden en wederom als top laag wordt gebruikt, blijft de genenbank behouden en kan de vegetatie zich herstellen.

Conclusies

Zoogdieren en mogelijk amfibieën (alle uit de eerste tabel) worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

knelpunt 14+15:
Vliedberg+graslanden Koedijk

↑
1:10.000

5.3.13. Aandachtspunt 14 en 15: Beheergebieden Vliedberg en Koedijk

Dit deel van de gasleiding wordt aangelegd door akkers en boomgaarden en ligt op korte meter afstand van enige graslanden met een bijzondere status.

Vliedberg is een grasland ten westen van 's-Gravenpolder, wat wordt doorsneden door de Bergweg (op de kaart aangegeven als aandachtspunt 14). Vliedberg betreft een beheergebied, zoals aangeduid in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2005. Het grasland wordt omzoomd door heggen. De sloten in het gebied zijn ondiep, het grasland is nat. Er liggen tevens enkele poelen/plassen in het grasland. Aan de noordzijde van het beheergebied ligt een vliedberg. De gasleiding wordt op circa 20 meter van het perceel aangelegd.

De twee graslanden aan de Koedijk zijn vergelijkbaar met Vliedberg. Het betreft een tweetal graslandjes, gelegen ten zuidoosten van Nisse. Aan de noordzijde van de graspercelen loopt een hoofdwatgang, hierdoor is de afstand tot de gasleiding circa 50 meter. De graslanden aan de Koedijk zijn beheergebieden, zoals aangeduid in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2005. Het grasland wordt omzoomd door heggen en bevat enkele kleine poelen en ondiepe sloten. De graslanden zijn redelijk nat.

Beschermde soorten

Het beheergebied bestaat uit een grasland met enig reliëf, omzoomd door heggen. In het gebied zijn weinig verblijfplaatsen voor vogels, mogelijk komen soorten als graspieper, patrijs, Kievit winterkoning, groenling, heggenmus en tuinfluiter. Doordat in het gebied enkele plassen aanwezig zijn, is het gebied naar verwachting geschikt voor algemene soorten amfibieën, zoals kleine watersalamander, groene en bruine kikker. Het grasland en het struweel zijn naar verwachting van betekenis voor kleine zoogdiersoorten als egel, gewone bosspitsmuis, mol, bunzing, aardmuis, veldmuis, haas en konijn. De haas zal met name van de akker gebruikmaken.

In de akker zelf komen alleen de gangbare natuurwaarden voor.

Toetsing

Beschermde soorten

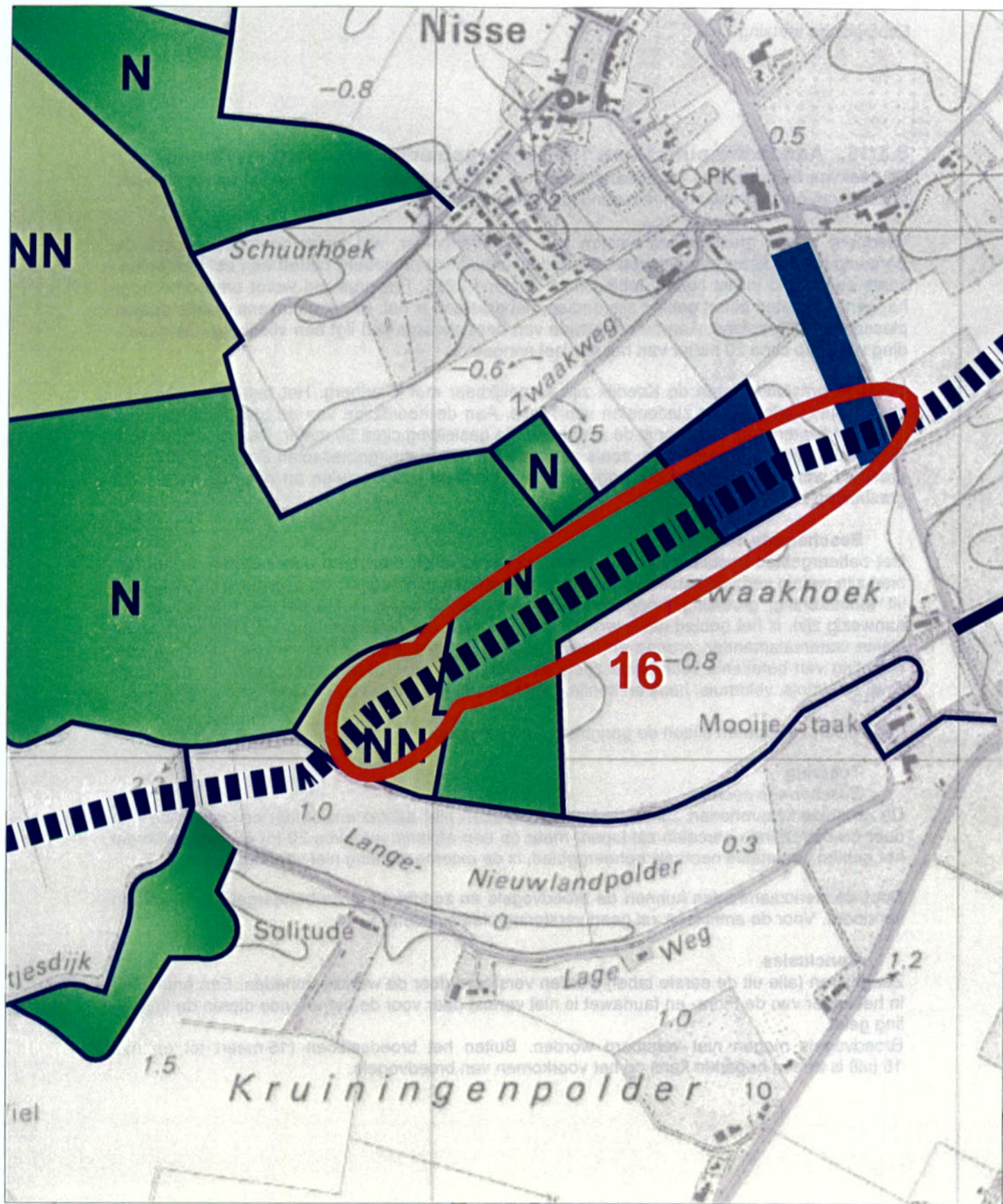
De grondwerkzaamheden zullen de beheergebieden niet aantasten, omdat de gasleiding niet door de betreffende percelen zal lopen, maar op een afstand van circa 20 tot 50 meter. Omdat het gebied een status heeft als beheergebied, is de externe werking niet van toepassing.

Door de werkzaamheden kunnen de broedvogels en zoogdieren in de beheergebieden worden verstoord. Voor de amfibieën zal geen verstoring plaatsvinden.

Conclusies

Zoogdieren (alle uit de eerste tabel) worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

knelpunt 16:
Heggenreservaat

↑
1:10.000

5.3.14. Aandachtspunt 16: Het Heggenreservaat (Nisse)

Ten zuiden en zuidwesten van Nisse het Heggenreservaat gelegen. Over een lengte van circa 1,5 km is de leidingenstrook in dit gebied gelegen. Dit natuurgebied is in eigendom van de Vereniging Natuurmonumenten. Een deel van de percelen van de leidingenstrook is verpacht. Er is één perceel sinds drie jaar in beheer bij Natuurmonumenten (mondelinge mededeling R. Wink, Natuurmonumenten). Een ander perceel moet nog worden verworven. Daarnaast zijn percelen aangewezen als beheersgebied

Beschermde soorten

Dit natuurgebiedgebied is onderdeel van de ecologische hoofdstructuur en is samengesteld uit bestaande natuurgebieden, gebieden die als nieuwe natuur worden aangeduid en beheergebieden (volgens het Natuurgebiedsplan 2001).

De vegetatiekundige waarde van de percelen is (soms) nog gering. In landschappelijk opzicht is het gebied een kenmerkend onderdeel van het Heggenreservaat met op de perceelsscheiding vrij uitgroeiende heggen bestaande uit meidoorn, vlier, hondsroos, etc.

Het gebied bestaat uit relatief droge graslanden met enig reliëf, omzoomd door heggen. Er zijn in de graslanden en heggen ter plaatse geen beschermde soorten planten waargenomen.

In het gebied kunnen diverse broedvogels voorkomen, zoals: kievit, graspieper, veldleeuwerik, scholekster, patrijs, wilde eend, kleine karekiet, bergeend, waterhoen, kneu, zomertortel, spotvogel, houtduif, merel, ringmus en fazant. Er zijn geen oude knotbomen aanwezig. Hierdoor is het gebied niet geschikt als leefgebied voor steenuilen. In verhouding tot het gangbare agrarische gebied komen hier relatief veel broedvogels voor, zowel soorten als aantallen.

Doordat in het gebied poelen aanwezig zijn, is het gebied naar verwachting geschikt voor amfibieën, zoals de gewone pad, kleine watersalamander en bruine kikker. Het grasland en het struweel zijn naar verwachting van betekenis voor kleine zoogdiersoorten als egel, gewone bosspitsmuis, mol, dwergmuis, bunzing, aardmuis, veldmuis, haas en konijn.

Toetsing

Beschermde gebieden: Het Heggenreservaat

De *kap- en rooiwerkzaamheden* en de *grondwerkzaamheden* zullen het natuurgebied tijdelijk verstoren en zorgen voor een structurele aantasting van de bodem. De verstoring is slechts van tijdelijke aard, na afloop kunnen de soorten in gelijke mate gebruikmaken van het natuurgebied. De aantasting blijft beperkt daar de toplaag van de bodem (met de planten en zaden van de bijzondere soorten) apart te houden en na afloop weer als toplaag terug te brengen.

Beschermde soorten

De *grondwerkzaamheden* zullen alleen verblijfplaatsen van soorten van grasland en struweel aantasten, het betreft algemene soorten zoogdieren en amfibieën (tabel 1).

Door buiten het vogelbroedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) te werken, kunnen de beschermde natuurwaarden (vogels), worden gewaarborgd en tevens de verstoring van de natuurwaarden worden geminimaliseerd.

Conclusies

Zoogdieren en amfibieën (alle uit de eerste tabel) worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels. De directe omgeving van de locatie is aan de weerszijde rijk aan broedvogels van struwelen. De kans op verstoring is derhalve groot. Indien het toch noodzakelijk is om in het broedseizoen de werkzaamheden uit te voeren dan wordt aanbevolen om het leidingentracé visueel af te screenen van de omgeving door middel van schermen.

knelpunt 17:
Brilletjesdijk & dijk langs Nieuwlandpolder

1:10.000

5.3.15. Aandachtspunt 17: Brilletjesdijk en Noordelijke dijk

De leidingenstrook doorsnijdt de Brilletjesdijk en de noordelijke dijk van de Lange Nieuwlandse-polder ten zuidwesten van het Heggenreservaat. Op de dijken liggen wegen. Het aangrenzende agrarisch grondgebruik is de teelt van zwarte bessen. Op de dijk staan jonge knotwilgen en braamstruiken en bovendien zijn recent bomen aangeplant.

Gebiedsbescherming

De dijken zijn in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2001 aangegeven als beheergebied.

Beschermde soorten

De floristische waarde van de dijken is ter plaatse beperkt. Marjolein is niet waargenomen. Het struweel is mogelijk van belang voor struweelvogels, zoals kneu, spotvogel en zomertortel. De sloten aan de voet van de dijk bevatten water en kunnen een verblijfplaats voor bruine kikker en gewone pad zijn. Het struweel op de dijk is mogelijk van belang voor zoogdiersoorten als egel, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, mol, aardmuis, veldmuis, bosmuis en konijn.

In verhouding tot het gangbare agrarische gebied komen hier relatief veel broedvogels voor, zowel soorten als aantallen.

Toetsing

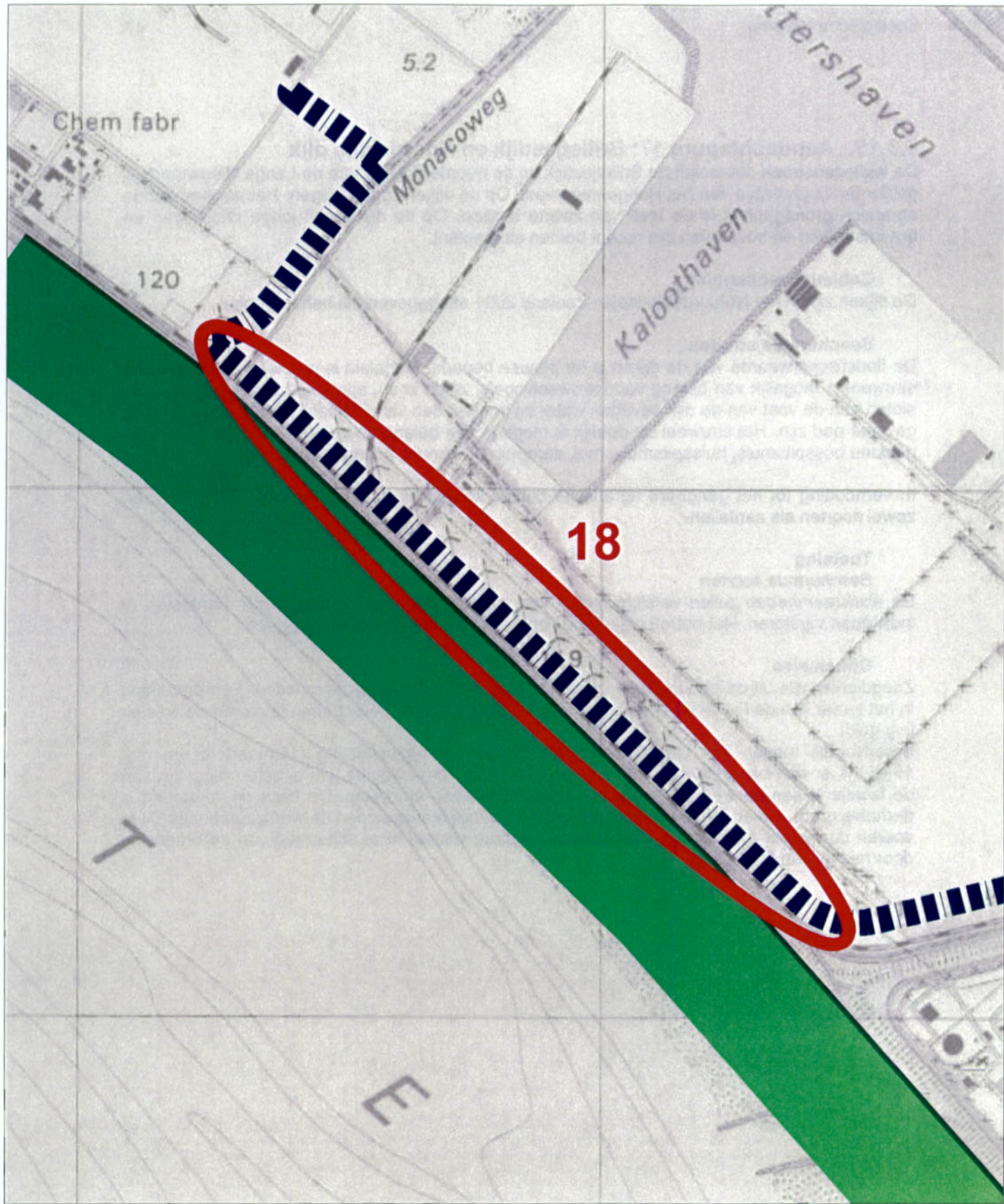
Beschermde soorten

De *werkzaamheden* zullen verblijfplaatsen van vogels, amfibieën en zoogdieren aantasten of individuen verstoren. Het betreft algemene vogel-, amfibieën- en zoogdiersoorten.

Conclusies

Zoogdieren (alle uit de eerste tabel) worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels. De directe omgeving van de locatie is aan de weerszijde rijk aan broedvogels van struwelen. De kans op verstoring is derhalve groot. Indien het toch noodzakelijk is om in het broedseizoen de werkzaamheden uit te voeren dan wordt aanbevolen om het leidingentracé visueel af te schermen van de omgeving door middel van schermen.

knelpunt 18:
Westerschelde

1:10.000

5.3.16. Aandachtspunt 18: Westerschelde (Sloegebied)

De gasleiding eindigt in het Sloegebied, bij de Sloecentrale. In het Sloegebied loopt de gasleiding parallel aan het goederenspoor. In dit gebied grenst de gasleiding ook bijna aan de Westerschelde, die op minder dan 100 m van de leidingstraat gesitueerd is.

Beschermde gebieden

De Westerschelde is aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Een beschrijving van de beschermde natuurwaarden is opgenomen in paragraaf 2.1. Ter hoogte van de gasleiding is de Kaloot gelegen. Het betreft hier een smal (slikkig) strand en een stuifdijk. Tussen de stuifdijk en de gasleiding zijn een weg en spoorlijn gelegen. Tevens is er een windturbinepark van 18 windturbines. De Kaloot wordt (extensief) gebruikt als recreatiestrand.

Kwalificerende broedvogels zijn hier niet aanwezig, daar er geen geschikt biotoop aanwezig is. De slikken zijn zeer beperkt van omvang en hebben dan ook een zeer beperkte functie als foerageergebied. Er zijn geen hoogwatervluchtplaatsen bekend op het industriegebied. Wel is er op een van de bedrijfsterreinen een meeuwenkolonie aanwezig.

Beschermde soorten

Het gebied bestaat uit opgespoten zand (braakliggend terrein) tussen de windmolens en het goederenspoor. Ter plaatse is de bodem begroeid met kruiden. Bomen of struiken ontbreken. Ter plaatse komen soorten voor die kenmerkend zijn voor droge duingebieden (zoals teunisbloem, muurpeper en zandzegge). Beschermde soorten zijn niet waargenomen. Het gebied is geschikt voor enige broedvogels, zoals graspieper.

Het gebied is ter plaatse van de leidingstrook alleen geschikt voor ondergrondse soorten als mol, veldmuis en konijn.

In het westelijke deel van het Sloegebied is de zwaar beschermde amfibieënsoort rugstreeppad waargenomen. Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater, is het gebied echter niet geschikt voor deze soort of andere amfibieën.

Toetsing

Beschermde gebieden: Westerschelde

De machinale grondwerkzaamheden zullen geen beschermd natuurgebied (Westerschelde) vernietigen. Geen van de habitats waarvoor het aangrenzende natuurgebied is aangewezen zal verdwijnen. Geen van de soorten waarvoor het Vogel- en Habitatrichtlijngebied is aangewezen heeft een verblijfplaats ter plaatse van de werkzaamheden.

Door de reeds aanwezige verstoring (windmolens, industrie, ontsluitingsweg, goederenspoor) zullen de tijdelijke werkzaamheden ter plaatse van de leidingstrook extra geen verstoring veroorzaken.

Beschermde soorten

De *grondwerkzaamheden* zullen aanwezige soorten zoogdieren en broedvogels (mogelijk) aantasten. Het betreft algemene soorten zoogdieren (tabel 1). Naar verwachting zullen de werkzaamheden in de reeds verstoorde omgeving (qua geluid) geen extra verstoring veroorzaken.

Conclusies

Zoogdieren (alle uit de eerste tabel) worden verstoord door de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet vereist daar voor de betreffende dieren de vrijstelling geldt.

Broedvogels mogen niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) is er een beperkte kans op het voorkomen van broedvogels.

5.4. Bijzondere soorten: rugstreeppad

Er is een kans dat de rugstreeppad in bepaalde delen van de leidingenstrook voorkomt. Op grond van een nadere analyse van de verspreidinggegevens (Herpethologische studiegroep Zeeland en Wieland, 2003) en biotoopkenmerken wordt een inschatting gemaakt van de kans op aanwezigheid van deze zwaar beschermde soort.

Biotoop

Gedurende de voortplantingsperiode trekken rugstreeppadden naar geschikte voortplantingswateren. De voortplantingsperiode begint half april en duurt tot eind juni, soms met uitloop daarna. Tijdens de voortplantingsperiode zijn rugstreeppadden vooral 's nachts actief en maken daarbij een duidelijk waarneembaar en verdragend geluid. De rugstreeppad heeft een voorkeur voor nieuwe water met een beperkte hoeveelheid vegetatie. Wanneer er werkzaamheden worden uitgevoerd, waarbij zand wordt verwerkt en er plassen aanwezig zijn dan is er kans op vestiging van de rugstreeppad. De rugstreeppad is een soort die gebruik maakt van liefst zandige pioniersituaties, waarvan het op het oog minst interessante water als voortplantingswater wordt gekozen. Bijvoorbeeld verse bandensporen waarin water is blijven staan.

Voorkomen op Zuid-Beveland

Voorkomen in de rugstreeppad in het tracé van de leidingenstraat is niet bekend. Wel zijn er waarnemingen in de regio. De rugstreeppad komt in de Bevelanden voor:

- in (de randen van) dorpskernen. Onder andere 's-Gravenpolder, Schore, Heinkenszand en Waarde;
- open agrarische gebieden, rond Wemeldinge en Yerseke
- natuurgebieden (noordzijde van de Kapelse en Yerseke Moer en Den Inkel)

Interpretatie

Op grond van de beschikbare gegevens moet de kans niet worden uitgesloten dat de rugstreeppad zich tijdens de aanleg werkzaamheden vestigt. Locaties die daarvoor het meest in aanmerkingen komen zijn: de passage van het Kanaal door Zuid-Beveland en de Oesterdam.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die genomen kunnen worden om het werkgebied onaantrekkelijk voor rugstreeppadden te houden zijn:

- geen werkzaamheden in de voortplantingsperiode (half april tot eind juni);
- opslagterreinen, bouwketen en zanddepots niet in de buurt van de potentiële vestigingslocaties;
- werkterrein dusdanig afwerken dat er geen ondiepe plassen aanwezig zijn.

Indien deze voorzorgmaatregelen worden genomen is de kans nihil dat rugstreeppadden zich vestigen. Overwogen zou kunnen worden om het werkterrein gedurende het voortplantingsseizoen te monitoren op de eventuele aanwezigheid van deze soort.

5.5. Bijzondere soorten: vleermuizen

Er is een kans dat vleermuizen de dijken en wegen waarop beplanting aanwezig is gebruiken als migratieroute van de slaappleatsen naar de foerageergebieden. In deze paragraaf wordt geanalyseerd of de werkzaamheden een negatieve invloed hebben op de kwaliteit van de migratieroute.

Soorten

In paragraaf 3.3 zijn vier soorten vleermuizen gemeld die in de regio voor kunnen komen. De meest algemene soorten zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De gewone dwergvleermuis is een soort van half open tot gesloten landschappen in de omgeving van gebouwen. Ze

jagen in de beschutting van allerlei half open terreinen. Ze leggen afstanden af van meer dan 5 kilometer tussen verblijfplaats en jachtgebied.

De laatvlieger is een soort die uitsluitend woont in gebouwen. Ze jagen in allerlei open en half open terreinen tot een kilometer of 4 van de kraamkolonie. Zijn minder gebonden aan geleiding en kunnen via open landschappen naar foerageergebieden vliegen.

Mogelijke beïnvloeding

Bij de aanleg van de gasleiding zullen in bepaalde situatie een of meerdere bomen van een laan- of dijkbeplanting worden gerooid. De noodzakelijke vrije doorgang heeft een breedte van circa 5 meter. Hierdoor zal een gat in de beplanting altijd kleiner zijn dan 20 meter (kritische maat voor dwergvleermuis). Er is derhalve geen sprake van een structurele onderbreking van de beplanting en er vindt geen aantasting plaats van de kwaliteit van beplantingselementen als migratieroute.

In dit hoofdstuk worden de conclusies uit het voorgaande hoofdstuk samengevat. Bovendien wordt een voorzet gegeven voor mitigerende maatregelen, zodat verstoring en aantasting zoveel mogelijk voorkomen kan worden.

6.1. Aantasting en verstoring

De effecten van de aanleg van de gasleiding zijn als volgt.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

De gasleiding wordt aangelegd nabij enige gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied (voorheen speciale beschermingszone in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn). Er is nooit sprake van een ligging binnen een Natura 2000-gebied. De toetsing is derhalve alleen gericht op de externe werking.

De ingreep veroorzaakt veelal geen verstoring van de natuurwaarden binnen de Natura 2000-gebieden Markiezaat, Oosterschelde en Westerschelde. Alleen bij de Yerseke en Kapelse Moer is er een kans op het verstoren van kolganzen (kwalificerende soort). Aanbevolen wordt om gedurende de periode dat er veel overwinterende ganzen aanwezig kunnen zijn (1 november – 31 maart), geen werkzaamheden uit te voeren.

Doordat er een kans op verstoring blijkt te zijn van een Natura 2000-gebied is het noodzakelijk dat er een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt aangevraagd (zie schema bladzijde 8). In de vergunning kunnen door het bevoegd gezag (de provincie) nadere voorwaarden worden gesteld ten aanzien van plaats en tijdstip van de werkzaamheden. De kans op verstoring kan worden beperkt door:

- de werkzaamheden niet in de periode november tot en met maart uit te voeren;
- geen loof op de akkerbouwpercelen in de directe omgeving van het traject (circa 400 meter aan weerszijden) in de maanden september en oktober;
- indien er gewerkt wordt in de maanden september en oktober is het te overwegen om de boorlocatie in noordelijke richting af te schermen (geluid en beweging), bijvoorbeeld door een rij containers.

Het indienen van een vergunningaanvraag is pas zinvol als bekend is op welke wijze en tijdstip de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Bestaande natuurgebieden

De leidingenstrook ligt over een lengte van circa 1,5 km in het Heggenreservaat nabij Nisse, waarvan het overgrote gedeelte in beheer is bij Natuurmonumenten. Aantasting van graslanden en heggen is noodzakelijk. Het betreft hier graslanden met beperkte vegetatiekundige waarden. Door het besloten en kleinschalige karakter heeft het gebied wel een betekenis voor een groot aantal broedvogels. Compensatie van verstoorte natuurwaarden is niet nodig, daar er alleen maar sprake is van een tijdelijke verstoring.

Beheergebieden

De leidingenstrook passeert diverse dijken en graslanden die zijn aangewezen als beheergebied. Compensatie van verstoorte natuurwaarden is niet nodig.

Soortbescherming

Over het gehele traject is sprake van aantasting van zoogdieren en/of amfibieën ter plaatse van de leidingstrook, zei het in geringe aantallen. Het gaat hierbij om het vernietigen van verblijfplaatsen en het (onopzettelijk) doden van individuen. Het betreft algemene soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet).

Soorten van tabel 2 (overige soorten) of tabel 3 (Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn en bijlage 1 Algemene maatregel van Bestuur) zijn in dit deel van Zeeland niet te verwachten. De rugstreeppad is niet bekend van de directe omgeving van de leidingenstraat. Op grond van de beschikbare gegevens moet de kans niet worden uitgesloten dat de rugstreeppad zich tijdens de aanlegwerkzaamheden vestigt. Locaties die daarvoor het meest in aanmerking komen zijn: de passage van het Kanaal door Zuid-Beveland en de Oesterdam.

Maatregelen die genomen kunnen worden om het werkgebied onaantrekkelijk te maken voor rugstreeppadden te houden zijn:

- geen werkzaamheden in de voortplantingsperiode (half april tot eind juni);
- opslagterreinen, bouwketen en zanddepots niet in de buurt van potentiële vestigingslocaties;
- werkterrein dusdanig afwerken dat er geen ondiepe plassen aanwezig zijn.

Indien deze voorzorgsmaatregelen worden genomen is de kans nihil dat rugstreeppadden zich vestigen. Overwogen zou kunnen worden om het werkterrein gedurende het voortplantingsseizoen te monitoren op de eventuele aanwezigheid van deze soort.

De kans op het verstoren van de migratie routes van vleermuizen, door de kap van enige bomen in een laanbeplanting (dijkbeplanting) is verwaarloosbaar. Voor de passage van het materieel over de dijk zullen incidenteel één of enkele bomen gerooid worden. De noodzakelijke breedte van de vrije doorgang is circa 5 meter. Hierdoor zal een gat in de beplanting altijd kleiner zijn dan 20 meter (kritische maat voor dwergvleermuis).

Over het gehele traject is sprake van tijdelijke verstoring. Na afloop van de werkzaamheden is het gebied in principe in dezelfde staat en mate bruikbaar als voor de werkzaamheden voor de aanleg van de gasleiding.

Voor de algemene soorten is aanvragen van ontheffing voor de Flora- en faunawet niet nodig, aangezien zij zijn opgenomen in tabel 1, waarvoor de vrijstelling geldt. Verstoring en aantasting van vogels dient te worden voorkomen door de werkzaamheden te starten buiten het vogelbroedseizoen (15 maart tot en met 15 juli).

In redelijkheid mag worden aangenomen dat de Flora- en faunawet de uitvoering van het plan (de aanleg van de gasleiding door Zuid-Beveland) niet in de weg zal staan.

6.2. Mitigerende maatregelen

Aandachtspunten bij de uitvoering van de werkzaamheden zijn:

- Verstoring van broedvogels is niet toegestaan. Dit geldt voor het gehele traject. De periode waarin de meeste soorten broeden is tussen 15 maart tot en met 15 juli. Sommige soorten broeden echter ook buiten deze periode. Men moet dus altijd bedacht zijn op nesten.
- wintergasten (waaronder de kolgans) in periode van 15 september tot en met 31 maart, voor het Yerseke en Kapelse Moer.

Broedseizoen

Verstorende werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen toelaatbaar

Omdat de werkzaamheden in een continu proces worden uitgevoerd, kunnen niet alle grondwerkzaamheden en/of het rooien van struweel/bomen voorafgaand aan het vogelbroedseizoen zijn afgerond. Om te voorkomen dat de werkzaamheden ten tijde van het vogelbroedseizoen (gedeeltelijk) stil komen te liggen, kunnen maatregelen worden getroffen die voorkomen dat vogels in de omgeving van de aan te leggen leiding gaan broeden. Hierbij is te denken aan een traject met wapperende linten (of ritselende plastic Delta-vlaggetjes) ter plaatse van de gasleiding/werkstrook. Dit geeft verstoring in de vorm van beweging en geluid, zodat het gebied en de directe omgeving onaantrekkelijk zijn als verblijfsgebied (om te broeden). Een dergelijke werkwijze is goed uitvoerbaar in de trajecten met gangbare landbouwpercelen (akkerbouw, fruitteelt en grasland) en bij de passage van dijken met een status als beheersgebied, zie tabel 1.

Geen werkzaamheden in het broedseizoen gewenst

Er zijn gedeelten waar de werkzaamheden bij voorkeur niet in het broedseizoen moeten plaatsvinden. Dit betreft gebieden met een relatieve hoge dichtheid aan broedvogels. De kans op een verstoring van broedvogels is dan groot en verstoring voorafgaand aan het broedseizoen is veelal niet effectief of het moet zeer intensief gebeuren. Dit betreft de aandachtspunten:

- Hogerwaardpolder;
- Oesterdam;
- Kapelse Moer;
- Heggenreservaat en Brilletjesdijk (vanwege de ligging nabij het Heggenreservaat).

Indien het toch noodzakelijk is om in het broedseizoen in deze gebieden te werken dan wordt aanbevolen om het leidingentracé visueel af te schermen van de omgeving door middel van schermen. Gezien de aard van het terrein lijkt dit bij de Oesterdam niet mogelijk, bij de overige vier terreinen is dit wel mogelijk.

Het is gewenst om de boring onder het Kanaal door Zuid-Beveland vanaf de oostelijke zijde van het kanaal te doen plaatsvinden en buiten het broedseizoen. Hierdoor is er een geringere kans op verstoring van natuurwaarden in de Kapelse Moer.

In de tabel 1 is per aandachtspunt aangegeven wat de mitigerende maatregelen voor de desbetreffende situatie zijn.

Maatregelen	aandachtspunt	naam
geen werkzaamheden in het broedseizoen gewenst. doch niet uitgesloten	1 2/3 16 17	Hogerwaardpolder Rondom de Oesterdam Kapelse Moer Heggenreservaat Brilletjesdijk
Verstorende werkzaamheden voorafgaand aan vogelbroedseizoen toelaatbaar, vervolgens werkzaamheden in het broedseizoen toelaatbaar	4 5 6 7 8 9 12 13 14/15 18	Middenhof Oude Rijksweg Noorddijk Koksdijk Olzendedijk Olzendepolder 's-Gravenpolderse Oudedijk Grasland Eversdijk Vliedberg & graslanden Koeweg Westerschelde
Verstorende werkzaamheden voorafgaand aan vogelbroedseizoen toelaatbaar, vervolgens werkzaamheden in het broedseizoen toelaatbaar	-	Gangbaar agrarisch gebied
Geen werkzaamheden in de periode 1 november-30 maart. Mitigerende maatregelen in de maanden september en oktober. Vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk	10	Ganzenopvanggebied Yerseke Moer

Tabel 1 Mitigerende maatregelen per aandachtspunt

- Bekker, J.P. en K. Mostert, 2001. "Muizen en ratten in de Delta".
- Bergmans, W. en A. Zuiderwijk (1986): "Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen".
- Berrevoets, C., 1998. Ganzen en kleine zwanentellingen in Zeeland seizoen 1997 /1998.
- Berrevoets, C., 2002. Ganzen en kleine zwanentellingen in Zeeland seizoen 2001 /2002.
- Berrevoets, C., 2003. Ganzen en kleine zwanentellingen in Zeeland seizoen 2002 /2003.
- Broekhuizen et al (1992): "Atlas van de Nederlandse zoogdieren".
- Herpethologische studiegroep Zeeland, waarnemingen archief.
- Janssen, J. en J. Schaminee (2003): "Europese Natuur in Nederland, Habitattypen".
- Limpens, H. e.a. (1997): "Atlas van de Nederlandse vleermuizen".
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2003): "Aanvraag vergunning Natuurbeschermingswet".
- Ministerie van LNV, 15 september 2005. "Natuurprogramma Westerschelde. Verantwoording realisering (minimaal) 600 hectare estuariene nieuwe natuur en de relatie met de instandhoudingsdoelstellingen Vogel- en Habitatrichtlijn".
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Ravon, 2002.
- RIKZ, 1999. Kustbroedvogels in het Deltagebied: een terugblik op twintig jaar monitoring (1979-1998). RIKZ rapport 99.025.
- RIKZ, 2002 Kustbroedvogels in het Deltagebied 2001 (rapport 2002.021).
- RIKZ, 2003 Kustbroedvogels in het Deltagebied 2002 (rapport 2003.020).
- Osieck, E. (1986): "Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland".
- Overlegorgaan nationaal Park Oosterschelde (2001): "Van de parels en het slik, Beheers- en inrichtingsplan nationaal park Oosterschelde".
- Provincie Zeeland, 2004, Ganzenopvang in Zeeland. Voorontwerp beleidsnota (vastgesteld in GS d.d. 22-06-2004).
- Provincie Zeeland, 2005. "Natuurgebiedsplan Zeeland 2005: aankoop, inrichting en beheer van natuur en landschap".
- SOVON (2002): "Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 - 2000".
- Vergeer J. en G. van Zuylen (1994): "Broedvogels van Zeeland".
- Vogelwerkgroep van de KNNV Bevelanden. Mondelinge mededelingen T. Franse.
- Wieland A., 2003. Amfibieëninventarisaties in Zeeland. Artikel in De Boom in 1-2003.

Woets J. 2005 (KNNV Bevelanden). Verslag amfibieën inventarisatie Heggengebied en Ganzenreservaat.

www.deltavogelatlas.nl

www.natuurloket.nl

